

RES. 2856²V.
D V A R D I N O N I I
L E O N I S I V R I S C O N S V L T I
L V S I T A N I , D E V E R A R E G V M
P O R T V G A L I Æ G E N E A L O -
G I A L I B E R .

AD SERENISSIMUM
PRINCIPEM ALBERTUM
ARCHIDUCEM AVSTRIÆ
S. R. E. CARDINALEM.

OLISIPONE, ANNO
MDLXXXV.

D V A R D I N O N I I
B E O N I S I V R I S C O N S V L T I
E V S I T A N I D E V E R A R E G V M
T O T T O L I E B E R G O
G I A L I B E R

Res
22562

L E A D S E R E N I S S I M A M
P R I N C I P I U M A L B E R T A M
A R C H I D U C E M A U S T R I E
S . R . E . C A R D I N A L I S

2

DE ODISIOMI
ANNO
MDLXXXV

DVARDI NONII LEONIS
IVRISCONSULTI LVSITANI, DE
VERA REGVM PORTVGALIE
GENEALOGIA LIBER.

AD ALBERTVM ARCHIDVCEM AVSTRIE
CARDINALEM AC PRINCIPEM
SERENISSIMVM.

DE HENRICO PORTVGALIE
COMITE.

ENRICVS PORTV-
galie Comes natus est Vefontij:
quæ ciuitas metropolitana est
Burgundie Comitatus, vulgò ho-
die Befanzon. De eius origine

varie sunt opiniones. Alij Pannonicum, Hun-
garie scilicet Regis filium: alij Græcum ex Im-
peratorum Constantinopolitanorum sanguine
ortum: plures Lotharingum dicunt. Nos verò
(vt latius in eius vita) Burgundum asserimus, cer-
tiori coniectura & authoritate. Patrem autem
habuisse Guidonem Comitem Vernoliensem &
Brionensem, Reginaldi & Alisæ Comitum Bur-
gundie filium, Guillelmi Comitis Burgundie fra-

trem. Vnde patruelles habuit Henricus Stephanū Comitem Burgundiæ, Raymūdum Gallecię Comitem socium itineris in Hispaniam, Calistum II. Pontificem Maximum, & Clemētiam Roberti Comitis Flandriæ vxorem, patruī Guillelmi filios. Vxorem autem fuisse Guidoni Ioannam Ducis Burgundię filiam, Northmanniæ traditur analibus.

Is ad bellum sacrum tendens, in Hispaniam appulit, & Alfonso VI. Castellæ Regem, qui Imperator etiam dicebatur, cum Raymūdo Burgundo, & Raymundo Tolosano Comite aduersus Sarracenos iuuit. Illi verò propter sanguinis claritatem, & res præclare gestas, Alfonso Tarasiam filiam nothā locauit, Portugaliāq; nomine dotis, & iure cliētelæ dedit: hoc est illud, quod intra limites Interamnis prouinciæ, Lamecæ, Conimbricæ, & Visei continebatur: & tractum etiā illum Galleciæ, qui Ultra montanus dicitur, cum iure recuperandi eam Lusitaniæ partem, quæ à Sarracenis occupabatur, vsque ad Baticæ cōfinia: qua scilicet Anas prouincias diuidit.

Sustulit Henricus ex Tarasia Alfonso Henricum, qui primus Portugaliæ fuit Rex.

Duas etiam suscepit filias, Vrracam, quæ Veromundo Comiti Trastamaræ: & Tarasiam, quæ Fernando Menendo in Gallecia nupsere.

Ex concubina Petrum habuit virum bello strenuum, quem in expugnatione vrbs Sanctarenensis, Alfonsum fratrem iuuisse legimus.

Ecclesias Cathedrales Bracharenses, Portuensem, Lamecensem, & Viseensem à Sarracenis dirutas Henricus suis sumptibus crexit, erectas Pontificibus restituit: & eas amplissimis censibus dirauit.

Moritur Asturicæ anno à Christo nato MCXII. Sepelitur Bracharæ cum vxore Tarasia in summo templo, iuxta maximam aram, quò illos Iacobus Sousa Archiepiscopus, vir pietate iuxta ac nobilitate conspicuus, ex humili sacello eiusdem templi transtulit, anno MDXIII.

DE ALFONSO I. REGE PRIMO.

LFONSVS I. Henrici Burgundi & Reginæ Tarasiæ filius, nascitur anno MXCIIII. Hic quãdiu fuit in patris potestate, & sub administra

stratione matris, Infans Portugaliæ more filiorum Regum vocabatur. A morte verò matris ad prælium Orichienſe, Princeps Portugaliæ dictus eſt. A prælij autem tempore, Rex. Tarasia verò mater Regina dicebatur, more illius temporis, quo Regum filia omnes Reginae vocabantur: etiam ſi Regnum non haberent. Quem morem ad Alfoiſum II. duraffe comperimus. Deinceps Infantes dici coeptæ ſunt, vt etiam mares.

Vxorem duxit Mahaldam filiam Amedei II. Comitis Mauriana, & Guigonis Comitis Albonenſis filia. Ille autem eſt Amedeus, qui rediens è Syria, quò bis belli ſacri cauſa iuerat, moritur in Cypro, & ſepultus eſt in cœnobio Sanctæ Crucis, iuxta urbem Nicoſiam. De quo multa præclare geſta memorantur: & inter alia, magna illa victoria, quam de Turcis adeptus eſt, pro Rhodiensium equitum defenſione. Is ab Imperatore Henrico V. primus Sabaudie Comes, & ſacri Imperij per Italiam Vicarius creatur. Ex hac Mahalda ſuſcepit Sanctium Regni ſucceſſorem.

Vrracam, quæ Regi Fernando II Legionis, & Galleciæ nupſit, à quo poſtea Summi Pontificis ſen.

sententia, quòd sanguinis ratione essent coniuncti, separatur: nato tamen iam Alfonso, qui patri successit in Regno, & pater fuit Fernandi III. qui Sanctus habitus est: cuius opera, Hispalis & Corduba à Sarracénorum tyrannide, Christianis sunt restitutæ.

Tarasiam, quæ Philippo Comiti Flandriæ locata est. Hæc nomen Tarasiæ in Mathildem vertit apud Flandros: à quibus Regina Mathildis appellatur, & in magno pretio habita est, tam propter Regium stemma, quàm propter magnam prudentiam, & fortitudinem animi, qua Flandros gubernavit, dum maritus Philippus abesset, belli Syriaci causa: vt à magno patre Alfonso non videatur degenerasse. Obijt quippe Philippus in Ptolemaidis obsidione, pestilentia contagio. Mathildis verò infelici exitu mortua est propè Furnas, anno M CCXVIII. quo tempore Fernandus eius nepos ex fratre Sanctio, Comes erat Flâdriæ. Dum enim per viam palustrem iret, lapsò quo vehebatur essedo, suffocatur. Illumq; locum hodie foramen Reginae vocari, aiunt. Sepelitur primùm in monasterio Dunési: inde ad Claramvallè Burgûdię nobilissimū cœnobiū trāsferitur.

Hæc

DE VERA REGVM PORTVG.

Habuit Alfonsus illegitimos Petrum Alfonsum, cuius successio & dignitas ignoratur: & Vrracam Alfonsam, quam nonnulli nuptam fuisse dicunt Sanctio Nonio, ex quibus ortam dicunt Vrracam Sanctiam, quæ Gundissaluo Soufæ locata est. Horum dicunt fuisse filium, celebrem per ea tempora Comitem Mendum Soufanum. Petrus autem Comes Barcellensis in commentarijs de nobilium Portugaliæ genealogia, eam Vrracam Regis Alfonsi filiã locatam tradit fuisse Petro Valadaro: eosq; parètes fuisse Sanctiæ Pelagiæ vxoris Petri Ruizij Gironis, qui pugnae illi decantatissimæ ad Nauas Tolosæ interfuisse dicitur. Vtrumq; fortassè verum, si illa bis nupsit.

ANNO MCXXXIX. cum Ismario, seu Ismaële, & quatuor alijs Regibus Sarracenorum collatis signis conflixit in Orichiési agro, magna eorum facta strage. Qua victoria parta, in memoriam quinque Regum, quos vicit, crucem cælestis coloris, quæ Portugaliæ insigne erat, in quinque diuisit scutula: eaq; argenteis resperfit denarijs, pro recordatione etiam eorum, quibus assertor noster venditus fuit.

Olisiponem, Leiriam, Sanctarenam, Turres No-
 uas, Sintram, Maforam, Cezimbram, Eboram, Pa-
 cem Iuliam, & totam ferè Portugaliã, quanta
 nunc est, è Sarracenorum liberatam tyrannide,
 Christianis restituit.

Animi eius fortitudinem comitabantur tantæ
 corporis vires, vt in pugna, qua semper primus
 erat, ad eum tanquam ad furibundum leonem
 hostes non auderent accedere. Tantoque dexteræ
 robore fuit, vt nullum leue vulnus inflixisse di-
 catur. Strenuus tamen hic bellator, cum domi
 erat (domicilium enim Conimbricæ ferè habe-
 bat) inter Sanctæ Crucis monachos, superpellicco
 indutus (ita suprema eorum vestis linea vocatur)
 in choro simul sacra carmina canebat.

Fuit in Deum piëtissimus. Magnam enim par-
 tem eorum, quæ bello acquirebat, monasterijs
 & religiosis viris donabat: tâquam Deo non sibi
 militaret. Et ita hostes debellauit, vt Deus pro
 ipso pugnare videretur.

Tanta præterea sui fiducia præstitit, vt quod in
 Scipione maximè laudatur, ei fuerit peculiare.
 Sæpe enim nondum inchoata, pro perfectis præ-
 dice

dicebat, quasi in se situm esset. Cum Scalabim, quæ nunc Sanctarena, furto capere vellet, è Conimbrica egressus paucis comitatus, pridie quàm ciuitati appropinquaret, suis prædixit, sequenti die se intra mœnia futurum. Et ita nulla Sarracënorum proditione, ciuitatem cepit ex improviso populosissimam, munitissimam, & naturali situ ferè inexpugnabilem. Nihil hac fiducia generosius, nec prædictione certius fuit, nec celeritate admirabilius, si ciuitatis situs, & ciuium armatorum frequentia considerentur.

Plurimas ecclesias erexit & reparauit, & duo illa celeberrima monasteria Alcobaciense, & Sanctæ Crucis Conimbricæ extruxit, atque amplissimis redditibus locupletauit. In quorū censu sunt multa oppida, & possessiones magni valoris. Fundauit etiam nobile Sancti Vincentij cœnobium ordinis Sancti Augustini, in obsidione Olisiponēsi, eo ipso, quo castra posuit, loco.

Rebus tandem tam bello strenuè, quàm pacè piè gestis, obiit Conimbricæ, anno salutis humanæ MCLXXXV. Vixit annos XCI. Sepelitur in cœnobio Sanctæ Crucis, quod ipse fundauit.

GENEALOGIA.

DE SANCTIO. I. REGE II.

SANCTIVS. I. fortissimum parentem in omnibus secutus est. Quo superstitite, multa fortiter gesta eius tradita sunt. Inter ea verò celebris illa pugna, quam cū Hispanensi Rege commisit, prope Hispalis muros, tanta Sarracenorum clade, vt memorię proditum sit, Bætis fluminis vndas fluxisse sanguinolentas. Multa etiam Bætici oppida deprædatus, cum opimis spolijs in Lusitaniam reuersus est.

Quadriennio ante patris obitum vxorem duxit Dulciam, seu Aldonzam, Raymundi Berengarij & Petronillæ Reginae Aragoniæ filiam, Ranimiri autem monachi neptem: ex qua suscepit Alfonso Regni hæredem.

Fernandum, qui intuitu amitæ Reginae Tarasacensis, seu Mathildis, Flandriæ Comitissæ, duxit vxorem Ioannam Flandriæ Comitissam, filiam Balduini Imperatoris Constantinopolitani. Hic in pugna illa memorabili apud Bouinas, quam signis collatis, cum Imperatore Othone III. Ioanne Rege Angliæ, Reginaldo Comite Dampmartini,

DE VERA REGVM PORTVG.

tini, & alijs, aduersus Philippum Augustum Gal-
liarum Regem commisit, captus est, & multos an-
nos asseruatus in arce Lupara Lutetiæ Parisiorū.
Inde verò tandem liberatus à Ludouico IX. No-
uioni moritur, anno M C C XXXIII.

Petrum, qui seu dissidio cum Rege Alfonso fra-
tre, qui in fratres & sorores non fuit benignus,
seu peregrinandi studio, in aula Marrochiorum
Regis aliquādiu egit. Postea in Aragoniam pro-
fectus, Comes fuit Vrgellensis, ratione vxoris Au-
rembiagis. Hic in compensationem hæreditatis,
quæ ad matrem Dulciam pertinebat in Aragoniæ
Regno, à Iacobo Rege Regnum Maioricæ acce-
pit in vitam. Sed quòd ad illud tuendum à Sar-
racenorum iniurijs, vires ei non suppetebāt, Re-
gnum Iacobo restituit, & ab eo urbem Segorbiā,
& Morellam obtinuit. Huius Petri auxilio, Guil-
lelmus Mongrius electus Archiepiscopus Tarræ-
conensis, insulā Ebusum debellauit, anno MCC
XXXV. Sine liberis autem decessit.

Henricum, qui adolescens obiit.

Tarasiam, quæ cū Alfonso Legionis & Galle-
ciæ Regi nupsisset, & filios procreasset, ob magnā
tē.

tépstatú vim, terremotus, & pesté vndiq; grassá-
 tem, atq; alias calamitates, quas incestuoso Tarasię
 & Alfonsi coniugio Portugalenses imputabant,
 quòd fratrum essent filij, à Celestino III. separa-
 tionem obnixè contendebant. Pontificis autem
 iussu, Episcoporum Portugaliæ, & Legionis Con-
 cilium Salmanticæ est indictum, sub præsidio
 Guillelmi Cardinalis Sancti Angeli: in quo di-
 uortium eorum Principum decretum est. Tara-
 sia autem rediens ad patrios lares, monasterium
 Loruanienſe ordinis Diui Benedicti, quod an-
 tea monachorum erat, instaurauit, & virginibus
 dedicatum, magnis donarijs, & Esgueræ oppidi
 ditione auxit, in eoq; sepulta est.

Mahaldam, quæ cum formosissima esset, & mul-
 tis animi dotibus ornata, Hérico. I. Castellę Regi
 nupsit, à quo etiam propter sanguinis necessitu-
 dinem, separatur sententia Munionis Episcopi
 Burgenſis, & Telli Palentini, quibus Innocentius
 III. causam commiserat. Illa autem ad suos reuer-
 ſa, monasterium Aroucense condidit, quo se ab-
 didit, & in eo sepulta est.

Sanctiam, quæ cælebs vixit, & monasteriũ Lor-
 uanienſe moderata est. Hæc in proprijs ædibus

DE VERA REGVM PORTVG.

Gerabricæ, quæ nunc Alanquera vocatur, viuente adhuc Diuo Francisco, eius ordinis-recenter instituti primum cœnobium fundauit. Cuius aule vestigia adhuc apparent, & integra cubicula. Sepelitur Conimbricæ in cœnobio Sanctæ Crucis cū patre Sanctio.

Blancam Guadalajaræ dominam. Hæc cœlibem vitam egit, & in Castella mortem obiit. Ossa autem eius in cœnobium Sanctæ Crucis delata sunt.

Berengariam, quam à pueritia Regina Tarasia soror in monasterio Loruanicensi educauit. Cælebs hæc vixit, & in cœnobio Sanctæ Crucis sepulta iacet.

Mortua Dulcia Regina, sustulit Sanctius ex Maria Ioannide à Fornellis concubina, Vrracam Sanctiam, & Martinum Sanctium, qui Trastamaræ fuit Comes, & vxorem duxit Ello filiam Petri Ferdandi à Castro cognomento Castellani. Decessit autem sine liberis.

Ex Maria Pelagia Riparia alia concubina habuit Tarasiã Sanctiam, quæ nupsit Alfonso Tello Seniori, qui Albuquerqueium oppidum condidit, ex quo natus est Alfonsus Tellus.

Ægidium Sanctium, qui cælebs moritur.

Constantiam Sanctiam, quam cœnobio Sancti Frãncisci apud Conimbricēses, quod in vita ipsius Patriarchæ cœptum fuerat, vltimam manum imposuisse dicunt. Sepelitur in cœnobio Sanctæ Crucis cum patre Sanctio.

Rodericum Sanctium, qui in pugna ad Portuēsem ciuitatem occubuit. Sepelitur in monasterio Ecclesiolensi.

Huius Sanctij tempore, appulit vi tempestatis in Olisiponensem portum LIII nauium classis Danorum, Phrisiorum, & Hollandorum, qui sacri belli causa in Syriam nauigabant. Quorum auxilio Sanctius Syluensem ciuitatem à Sarracenorū iugo liberauit, & Regno suo adiecit. Ita enim cū classis Præfectis conuenit, vt ipsis præda, sibi autem cederet vrbs. Ibi ecclesiam cathedralem inno uauit, quæ olim Ossonobensis erat: cuius in antiquis Concilijs mentio habetur. Erat autem Ossonoba ciuitas magna Episcopalis, vbi nunc oppidulum Stombar.

Huius etiam tempore, morbi nunquam antea visi ingruebant, feruentissimis intra viscera ardo ribus, quibus homines quasi quadam rabie exa-

DE VERA REGVM PORTVG.

gitabantur. Exorta etiam fames, frugibus tam vi
tempestatis, quàm vermibus corruptis, & lucis
non minus nocēs pecori, quàm hominibus. Agri
vastati sunt: & multorum relicte vacuę possessio-
nes. Nulla denique domus non lugubris fuit. A
bellis autem pauca, aut nulla quies. Nullo enim
tempore, Sarraceni Principes cum maioribus co-
pijs Portugaliã inuasere. Initis autem cum Sar-
racenis inducijs in quinquennium, non defuit
Sanctio bellum quasi domesticum cum Alfonso
Legionis Rege, nepote ex sorore, & genero. Vno
de ad Sanctum ciuitas Tudensis, Pons Vetus, &
Sanctus Pelagius peruenere oppida. Quę po-
stea, pactis vltro citroq; conuentis, Reges Portu-
galix Legionensibus restituerunt.

Obijt anno M CC XII. Regnavit annos XXVI.
Vixit LVIII. Sepelitur Conimbricæ in cœnobio
Sanctæ Crucis, iuxta aram maximam, è regione
tumuli Alfonsi patris.

DE ALFONSO. II. REGE III.

AL F O N S V S II. cognomine Crassus,
Sanctij. I. filius, vxorem duxit Vrracam fi-
liam Alfonsi IX. Castellæ Regis, & Leo-
noræ

noræ Henrici II. Regis Angliæ filia, ex qua sustulit Sanctium Regni hæredem.

Alfonsum Comitem Bononiæ, postea Regem.

Fernádum Infantem Serpæ dictum, qui habuit uxorem Sanctiam Fernandidem Fernandi Comitis Laræ filiam, ex quibus nata est filia quedam, quam primogenito Regis Daciæ nupsisse dicunt.

Leonoram, quæ Daciæ Regi nupsit.

Fuit Alfonsus in fratres animo non satis fraterno, aut liberali. Sororibus autem oppida testamento patris legata, sine causa voluit adimere. Sed nihil profecit, tam armis Regis Legionensis, qui Tarasiæ fuerat maritus, quàm Summi Pontificis interminationibus, & interdictione sacrorum coactus.

Tempore huius Alfonsi, anno MCCXVII. cum ciuitati Olisiponensi multarum nauium classis applicuisset, pelagi tempestatibus acta, quæ ex Hollandia, Phrisia, & Gallia Belgica soluerat in Syriam ad sacrum bellum, Matthæus Episcopus Olisiponensis, vir pius & impiger, classis Præfectos, quos benignè excepit, hortatus est, dum

DE VERA REGVM TORTVG.

moram in reparanda classe faciebant, Salaciam populi Romani olim Coloniam, nunc vulgo Alcaſeré ſalis dictæ, ad quam eſtuario duci poterât, è Sarracenorum poteſtate liberarent. Se cum Luſitanis militibus, & comœtu affuturum. Aſſentiuntur illi: & cum viginti militum millibus, quos ex Oliſipone & Eborâ collegit, Gallis iuuantibus, oppidum obſidet, & expugnat.

Obijt Conimbricæ anno M CCXXIII. Vixit annos XXXVIII. Regnavit XII. Sepelitur in cœnobio Alcobaciensî cum vxore Vrraca.

DE SANCTIO II. REGE IIII.

SANCTIVS II. Alfonſi II. filius nimis remiſſi, & negligentis fuit animi. Et quòd magis ad monaſticam vitam, & quietem aptus erat, quàm ad Regnum, ſiue (vt alij volunt) quòd caputij aliquo genere, ad inſtar monachorum utebatur, Capellum eum appellabant. Ita enim noſtrates cucullum vocant.

Duxit hic Mitiam Lopidem ab Haro, filiam
Dio

Diodoci Lupi Cantabriæ Dynastæ: quæ ante nupsit Alvaro Peresio à Castro, filio Petri Fernãdi à Castro, quem Castellatum vocabant. Hanc verò tum quòd Sanctio propinqua esset, & cum ea coniugi non poterat, nisi Summus Pontifex eos legibus soluisset, tum etiam quia sceleratis quibusdam Regis consultoribus fauebat, qui Regnum deprædabantur, Lusitani quidam nobiles è Conimbrica raptam, in Galleciam traxerunt. Inde in Castellam migravit, vnde amplius in Portugalam reuersa non est.

Huic Sanctio propter socordiam & mores Regi non aptos, Innocentius III. in Concilio Lugdunensi, vicarium dedit Alfonsum Comitem Bononiæ, fratrem & legitimum successorem, qui pro eo Regnum gubernaret: illæsa tamen manente Sanctij dignitate, cum Regio cultu, & Regni successione, si liberos procreasset.

Obijt Toleti, & sepultus est in summo templo in Regum conditorio. Anno M CC XLVI. Regnavit annos XXII. Postremis autem duobus, rexit pro illo Portugalam Alfonfus Comes Bononiensis frater.

DE VERA REGVM PORTVG.
DE ALFONSO III. REGE V.

LFONSVS III. Alfonsi II. filius
& Sanctij II frater, vxorem duxit
Mathildem Bononiæ Comitissam,
filiã Regnaldi Comitis Dampmar-
tini, & Idæ Comitissę Bononiæ, viduam Philippi
Crispi filij Philippi Augusti Regis Gallorum, &
Mariæ filię Ducis Moraviæ: ex qua nullos libe-
ros suscepit.

Huic Innocentij III. Pontificis Max. decreto
in Concilio Lugdunensi, interdicta Sanctio ad-
ministratio, quòd demisso animo esset, & ad gu-
bernandum minus idoneus, commissa est. Mor-
tuo verò Sanctio, in Regno successit, vt qui proe-
ximus ei erat agnatus. Cum verò Mathildis, eta-
tis causa, quòd iam annosa esset, liberos ei non
peperisset, de prole & Regni successore cępit co-
gitare, & Beatricem puellam non dum nubilem,
filiam notham Alfonsi X. Castellæ Regis, & Ma-
ioris Guillelmix, duxit vxorem, relicta in Gallia
Mathilde. Ex Beatrice autem hos habuit liberos,

Dionysium Regni successorem.

Alfonsum Dominum Portalegrij, Castellæ Vitel,

• sarę

Maruani, Arrontij, & multorum oppidorum. Duxit hic Violantem filiam Infantis Emmanuelis filij Fernandi III. Castellæ Regis, & Constantiæ filiæ Iacobi. I. Aragoniæ Regis: ex qua suscipit Alfonso Dominum Leiriæ: qui sine liberis decessit. Isabellam, quæ Ioanni Lusco Domino Cantabriæ nupsit. Constantiam, quæ Nonio Gó. dissaluo à Lara filio Ioannis Nonij à Lara cognomento Boni. Mariam, quæ Tello filio Alfonso Molinæ Infantis. Isabellam alteram, quæ Ioanni Alfonso Domino Albuquerque filio Alfonso Sanctij, nepoti autem Regis Dionysij. Sepelitur is Alfonso Olisipone in cœnobio Sancti Domini, quod Alfonso pater eius fundauit. Hic verò est, quem falso asseriebant, esse Mathildis filium puerum, & Petrum, aut Fernandum vocari.

Blancam, quæ monasticam vitam professa, Loruaniensi monasterio præfuit: ex quo in Burgensium magnum illud monasterium Holgarum immigrauit. Hæc ditissima fuit. Patris enim, & aui Alfonso Castellani Regis testamentis, ampla ei legata relinquuntur: & multorum oppidorum ditione aucta est, tam in Castella ab auo, quàm in Portugalia à fratre Dionysio, qui Montem
maio.

maiolem Veterem, & Campum maiolem oppi-
da ei concessit.

Constantiam, quæ Hispalim cum matre pro-
fecta, auum Alfonsum visendi gratia, ibi puella
adhuc moritur: & in monasterium Alcobaciense
delata est.

Illegitimos habuit Ægidium Alfonsum, qui
pater fuit Laurentij Ægidij Bailiuij ecclesiæ San-
cti Blasij Olisiponensis ciuitatis, ordinis Hospita-
lensium: vt ex sepulturæ ipsius epitaphio, in ea-
dem ecclesia constat.

Fernandum Alfonsum equitem Templarium,
qui Olisipone, in eadem ecclesia Sancti Blasij sepe
litur.

Leonoram à Portugalia, quæ nupsit Comiti
Gondissaluo Garfiæ Soufæ, amplæ ditionis Dy-
nastæ.

Ex Sarracenicæ generis muliere Martinum ha-
buit Alfonsum: ad quem Chichorrorum familia
genus suum refert. Hunc nonnulli per errorem,
Alfonsi II. filium fuisse, dicebant.

Hic Algarbij Regnum à socero Alfonso concess-
sum iure clientelæ, cuius pars à Sarracenis ad id
tem

tempus occupabatur, liberū ab eorum iugo reddidit, expugnatis Loulea, Pharo, Aljezurio, & Albofeira. Postea cum clientelam in gratiam nepotis Dionysij, socer remisisset, pro Algarbij symbolo, Portugaliæ Regni insignibus clypeum purpureum addidit, aureis castellis respersum.

Fuit Alfonsus Princeps Reipub. suæ utilis, fortis & liberalis. Multis etiam nominibus laudandus, si in Mathildem vxorem, & benemeritam, iniuriam excipias: cum qua visus est, humilioris, non maioris fortunæ inijsse societatem.

Obijt Olisipone, anno M C C LXXIX. & ibi in monasterio Diui Dominici, quod ipse extruxit, sepultus, ad annum M C C LXXXIX, quo in Alcobaciense monasterium delatus est. Vixit annos LXX. regnavit XXXII.

DE DIONYSIO REGE VI.

DIONYSIVS Alfonſi III. & Beatricis filius, Princeps multis dotibus insignis, tres habuit virtutes, quibus inter omnes ſui temporis Principes excelluit, iuſtitia,

li.

liberalitatem, & veritatis studium. Antè illum cum multa itinera essent latronibus infesta, vt sine magno periculo, homines peregrinari non possent, ita eos conquiuisit, & seuera punitione coërcuit, vt non minus de nocte, quàm de die, esset tutus incessus. Potentiorum in plebem violentiam represit: & omnes facinorosos homines, aut vita priuandos, aut deportandos curauit. Ita autem rigorem clementia temperabat, quando opus erat, nec offensio Reipub. sequeretur, vt maiore voluptate in parcendo, quàm in vindicando, affici videretur.

Ob hanc iustitiæ opinionem, quam omnes de eo conceperant, & summam prudentiam, arbiter electus est, qui de Regni Castellæ summa, inter Fernandum, & Alonsum à Lacerda sententiam ferret. De qua re sine partium querela ius dixit.

Tanta liberalitate excelluit, vt quemadmodum hodie, pro liberali homine dicunt Alexandrum, ita suo tempore prouerbio diceretur: Liberalis tãquam Dionysius. Cuius rei fama amabilem eum apud omnes nationes reddidit. Cum in Castellâ & Aragoniam arbitrij causa iuisset, nullus ferè ex nobilibus vtriusq; aulæ, indonatus ab eo discesse.

cessit. Et Iacobo Regi Aragoniæ vxoris fratri, magnam auri summam mutuo petenti, mutuum negauit: duplum autem dono dedit. Ab eo autē cum hospes esset, nec xenium quidem voluit accipere. Castellæ Regi Fernando genero suo, præsidium ab eo ad belli sumptus poscenti, vltra magnam pecunię summam, smaragdinum poculum pretij inestimabilis dedit. Cum autem non tantū præsentibus nobilibus donasset, sed & absentibus munera misisset, & in Portugaliã reditum pararet, nobilis quidam Castellanus questus est, quòd se solū indonatum omitteret: cumq; Rex se excusaret, quòd illius notitiã non habuisset, argenteam mensam magni ponderis, in qua cenabat, & quæ solum ex Regio instrumento supererat, ei obtulit, addens, vt boni consuleret: nihil iam sibi esse reliquum, quo eum honoraret.

Veritatis tam rigidus obseruator fuit, vt promissis facta semper exequauerit. Nec re aliqua, se tam offendi dicebat, quàm mendacio.

Quanta fuerit prudētia, vel inde colligi potest, quòd in tanta liberalitate, maximas reliquerit diuitias, sine suorum offensione.

d

Vxo

Vxorem duxit Ifabellam filiam Petri III. Regis Aragoniæ, & Constantiæ filia Manfredi Neapolitani, & Siculi Regis, Imperatoris Federici II. filij. Quæ corporis forma cum pulcherrima esset, animi dotibus longè pulchrior fuit: vt quæ inter Diuas relata est. De cuius vita & miraculis, multa in chronicis Diui Francisci, quæ non minori diligentia, quàm pietate, Reuerendissimus D. Marcus ab Olisipone Episcopus Portuensis in minoribus agens edidit. Ex ea autem sustulit hos liberos, Alfonsum Regni successorem.

Constantiam Fernandi IIII. Castellæ Regis vxorem.

Ex diuersis concubinis in iuuentute illegitimos habuit Alfonsum Sanctium Albuquerqueij Dominum, quem ex Aldonza Rodericia sustulit. Hunc valde dilexit: cuius causa, natæ sunt similitudines inter Alfonsum primogenitum & patrem.

Petrum Comitem Barcellensem, quem ex Domina Gratiâ habuit. Hic de nobilium Portugaliæ stemmatibus libros scripsit, qui in pretio habentur.

Petrum alium, qui Blancam filiam Petri Ioannis Portelli Domini duxit vxorem. Erat hic Petrus nobilissimo genere, Ioannis Auoini filius, & Constantiæ Menendæ filiæ Menendi Garfiç Soufæ.

Ioannem Alfonsum.

Fernandum Sanctium, qui Sanctarenæ sepelitur in Dominicanorum cœnobio.

Mariam Ioanni Lacerdę nuptam.

Mariam alteram, quæ parthenonis Odiuellensis monacha fuit.

Fuit Dionysius Rex humanissimus, amœnissimi ingenij, & à literarum studijs non abhorrens, eo rudi sęculo. Poëtices autem studium maximè dilexit: & ferè primus in Portugalia carmina lingua vulgari scripsit, nata non ita pridem huiusmodi poësi versuum similiter cadetiũ apud Siculos: è quibus ad Lemouices, Aruernos, & Prouinciales, & inde ad Italos, & Hispanos emanauit. Extant hodiè multa eius carmina varia mensura, tam de profanis amoribus, quàm de laudibus beatissimæ Virginis Deiparę: ex quibus apparet, imitatum fuisse Lemouices & Aruernos poëtas.

Academiam omnium scientiarum Conimbri-
cæ instituit primus: & honestissimis stipèdijs eru-
ditos homines vndecunq; acciuit, qui docerent.
Oppida multa ædificauit, alia diruta reparauit.
Leges iustissimè fanciuit, quas omnium primus
obseruabat: alias emendauit, & dispersas in libros
& methodū coëgit. Iudiciorum ordinem in me-
lius reformauit. Militiam Iesu Christi ex bonis
Templariorum instituit. Ordinem Sancti Iaco-
bi ab Vclensi Magistro exemit, & à Magistro
Portugaliæ proprijs statutis gubernari fecit.
Agriculturam maximè curauit: & agricolas voca-
bat neruos Reipub. Vnde eo tempore, nulli ho-
mines otiosi, nullus ager vacuus, & annona sem-
per vilior: & ob id Agricola dictus est. Multa
denique vtilia egit, pro quibus nomen patris pa-
triæ, ei meritò conueniret.

Obijt Sanctarenæ magno suorum desiderio,
anno M C C C X X V. Ianuarij die VII. Vixit an-
nos LXIII. Regnauit XLVI. Sepultus est in
monasterio Odiuellarum ordinis D. Benedicti,
quod ipse fundauit in agro Olisiponensi. VI. ab
vrbe lapide.

DE ALFONSO IIIII. REGE VII.

ALFONSVS IIIII. Dionysij filius à morum austeritate, & animi robore dictus est Ferox. Vxorem habuit Beatricem filiam Sanctij Ferois Castellæ Regis, & Mariæ filiæ Alfonsi Infantis dicti à Molina: ex qua liberos habuit,

Alfonsum, qui puer obiit Penellæ, & Sanctarenæ dicunt sepeliri in cœnobio Diui Dominici.

Dionysium, qui anniculus decessit, & in Alcobaciensi fano sepelitur, ad pedes Regis Alfonsi proauis.

Ioannē, qui puer obiit, vt ex eius effigie & monumento apparet in cœnobio Odiuellensi, iuxta tumulum aui Dionysij Regis.

Mariam, quæ Alfonso XI. Castellæ Regi nupsit, & Petrum Crudelem peperit.

Petrum, qui patri in Regno successit.

Leonoram Petri IIIII. Aragoniæ Regis vxorem secundam. Hæc puella admodum mortua est, re-

li.

DE VERA REGVM PORTVG.

lieta infantula Beatrice: quæ allata in Portugaliã post mortem Alfonsi, intra pupillarẽ adhuc aetatem, obiit. Cuius ossa Regina Beatrix auia, cum suis in eodem loculo condi iussit, Olisipone in summo templo.

Fuit Alfõsus animi fortissimi, vnde illi nomen. Cum Castellæ Rege Alfonso XI. nepote ex sorore & genero, magnas gessit simultates, tum quòd ille spreta Maria vxore, ipsius Alfonsi filia, quam pessimè tractabat, Leonoram Noniam concubina nam Reginae honore haberet, tum quòd Constantiam nurum, filiam Ioannis Emmanuelis, in Portugaliã venire non sineret ad Petrum Regni heredẽ, cui pacta erat. Inuidebat enim Petro, quòd Constantia esset potiturus, quam ipse olim amauerat, & cum qua sponsalia contraxerat, quibus inuitus ferè & à suis persuasus renuntiauerat. Hæ tamen causæ non obstiterẽ, quo minùs generum iuuaret in prælio illo ad Salatum flumen, in quo Regem Granatæ fudit, & in fugam vertit, magna Sarracenorum facta clade.

Multa prætereà domi forisq; fortiter gessit, rebus omnibus laudandus, si iuuentutis tẽpus impietate in patrem & in fratrem, & senectutis fauicia

uitia in nurum non maculasset. Nam aduersus patrem, quòd Alfonso Sanctium filium nothū, virum optimum, & sibi obsequentissimum diligeret, inuidia motus arma sæpe sumpsit, multaq; machinatus est, magna eius offensione, quòd Alfonso aut odisset, aut è Regno exterminaret. Quæ res Dionysium inter felices Principes alioqui numerandum, in senectute mire afflixit. Agneti etiã à Castro, quam filius Petrus ardentè amabat, & vxorè duxisse ferebatur, & è qua pulcherrimam sobolem sustulerat, crudeliter vitam ademit. Leges multas Reipub. vtiles tulit, & iustissimè populos gubernauit. Attentiozem tamen ad rem illum fuisse aiunt.

Obijt Olysiopone anno MCCCLVII. ætatis suæ anno LXVII. Regnauit annos XXXI. menses V. dies XX. Sepultus est in vrbis summo templo, iuxta aram maximam, cum Beatrice vxore.

DE PETRO REGE VIII.

PETRVS Alfonsi IIII filius, qui dictus est Crudelis, vxorem duxit Constantiam filiam Ioannis Emmanuelis Infantis, Emmanuelis filij,

Iij, Fernandi verò III. Castellæ Regis nepotis, ex qua liberos suscepit,

Ludouicum, qui in cunis fato concessit.

Fernandum, qui Regni fuit successor.

Mariam vxorem Fernandi Aragoniæ Infantis, Marchionis Tortosæ, Regis Alfonsi III. & Regi-
næ Leonoræ filij.

Ex Agnete verò à Castro filia Petri Fernandi à Castro, sanguine sibi propinqua, quam post illius mortem vxorem professus est, filios sustulit,

Alfonsum, qui in cunis obiit.

Ioannem, & Dionysium, qui in Castellam immigrarunt, & ibi mortui sunt.

Beatricem, quæ nupsit Sanctio Comiti Albuquerquij, notho Alfonsi XI. Castellæ Regis: ex qua nata est Leonora, quæ Fernando Castellæ Infanti, Duci Penafielensi, postea Aragoniæ Regi, locata est.

Propter ingenitum naturæ rigorem, & quòd in puniendo crudelitatem magis, quàm iustitiam exercebat, Crudelis nomen adeptus est. Pœnas enim maiores irrogabat, quàm legibus essent san-

citæ, & indieta causâ, sententias plerumq; ferebat. Multa delicta antiqua, quorum memoria aboleuerat, peiori exemplo puniuit, quàm quo commissa sunt. Nullum etiam apud illum, circa punitionem, discrimen inter profanos homines, sacerdotes, monachos, aut Pontifices. Cum enim nonnulli sacris initiati, de sui iudicij incompetetia exciperent, suspendi laqueo, aut decapitari iubebat: & ad Christum suum competentem iudicem, eos remittere dicebat. Sæpe manu propria, culpa deprehensos, aut diffamatos flagellabat, flagellumq; semper secum gerebat.

Tres vno tempore Petri Crudeles regnabant in Hispania: hic in Portugalia, alter in Castella, tertius in Aragonia, & Carolus II. in Nauarra: ut non ita casu facti, sed pacto conuenisse omnes viderentur, ad iniurias subditis inferendas.

Hanc tamen Petri Lusitani asperitatem, seu crudelitatem nulla auaritiæ species comitabatur: quin imo bona, quæ ad fiscum erant deferenda, alijs donabat. Nec in aliquem, nisi in criminosos, aut quos pro criminosis habebat sæuitiam exercuit. Alijs benignus & liberalis. Vnde plures illum Iustitiarium vocabant, quàm Crudelem. Illud sæpe

iactabat, indignum sibi videri Regis nomine eodie, quo nihil cuiquam prestitisset. Aulicis diaria, aut menstrua, quæ loco cibariorum soluebantur, ob auctum pretium victualium, auxit. Illud etiã sæpe dicebat cubicularijs, cingulum sibi laxarent, ne corpore presso, non posset manum extendere: indicans scilicet, Regem debere esse largum.

Quadriennio post mortem patris, publicè testatus est, Agnetem sibi iustam fuisse vxorem: & filios ex ea legitimè natos habendos esse. Sed nihil apud Pontificem profecit, quo ad filiorum statũ. Illam verò vt Reginam colli mortuam, & ita vocari, præcepit. Regia etiam pompa eam ex cœnobio Sanctæ Claræ Conimbricensi, ad Alcobaciensẽ, lectica ornatissima transferri curauit, deducẽtibus eam Episcopis, Clero, & omnium ordinũ hominibus, atque illustrium matronarum comitatu. Cumque Alcobacia distet à Conimbrica LXVIII. millibus passuum, toto illo itinere, interardentes tædas, ab vtroq; latere cadauer incessit, multis hominum millibus ad id dispositis. Et in nobilissimo marmoreo tumulo collocauit, Agnetis effigie Regio diademate insignita.

Petro verò Coëlio, & Aluaro Gondissaluo, qui
ne,

necis Agnetis authores extitere, è Castella, permutatione fontum Castellanorum facta cum Petro Crudeli, Sanctarenam allatis, corda viuētibus extrahi iussit, Coëlio à pectore, Aluaro autem à tergo, eosq; exuri fecit: quasi hoc sacrificio Agneti parentaret. Quod non tanta crudelitate horum Regum perpetratum fuit, quàm perfidia. Petrus enim Lusitanus fidem illis fregit, quibus iureiurando pepercerat: Castellanus eos prodidit, qui ad illum tanquam ad asylum confugerant, & sub fidei & tutelæ se commiserant.

Obijt Petrus Estremotij, anno MCCCLXVIII. vixit annos XLVII. menses IX. dies VIII. Regnavit annos X. menses VII. dies XX. Sepelitur Alcobaciæ iuxta Agnetem.

DE FERNANDO REGE IX.

FERNANDVS Petri & Constantiæ filius vxorem duxit Leonoram Telliam, filiam Martini Alfonsi Telli, nuptâ Ioanni Laurentio Cugnæ viro antiqua nobilitate, & iam ex eo matrem. A viro autem eam abduxit eo prætextu, quòd matrimonium inter illos constare affi-

nitatis ratione non poterat: cum tamen Ioannes Laurentius à Summo Pontifice legibus fuisset solutus. Metu verò tanti riualis, Ioannes in Castellam se contulit. Erat autem Leonora eximia pulchritudine, & venustate prædita, & mira sermonis & morum elegantia. Quam cum Rex in domo Beatricis sororis vidisset, miserè deperiit: & contra Regni procerum sententiam, vxorem duxit.

Ex eo matrimonio, seu potiùs adulterio, nata est Beatrix, quam cum pater multis despondisset, Ioanni tandem I. Castellæ Regi locauit. Fuit Beatrix summa pudicitia, & multis virtutibus admiranda. Quæ cum iuuenis adhuc à viro relicta esset, & multi Principes eius matrimonium ambirent, respondit: Bene moratas mulieres, non solere bis nubere: eò magis ob id laudanda, quòd filia Leonoræ esset. Nati Fernando sunt & pueri duo, qui in cunis obiire.

Illegitimam habuit Isabellam, quæ Alfonso Comiti Gigionensi Norognæ Domino, filio illegitimo Henrici II. Castellæ Regis nupsit. Ex quibus Norognarum familia in Portugalia nobilissima procedit.

Succesit Fernandus in magnas patris diuitias, quas pessimo consilio dissipauit. Interfecto enim Petro Castellę Rege ab Henrico fratre illegitimo, qui Regnum occupauit, vt hominum natura varia est, nec cum rebus humanis tam præclare agatur, vt plures meliora sequantur, fuere multi, qui non tam Regis omnium crudelissimi desiderio, quàm nouarum rerum studio, ab Henrico Rege optimo & tyrānicida, potius quàm parricida desiciuerunt, & necem Petri vindicandam censuerint. Multi igitur ad Fernandum confugere, tanquam ad proximum Petri cognatum, eius opem implorantes, vt occisi Regis manes vindicaret, & auiti Regni ius persequeretur, quod sibi deberi dicebant.

Erant huius sententię, vltra magnum nobiliũ numerum, qui ad Fernandum venere, Alfonsus Episcopus Ciuitatensis: qui ei arces Hinojosę & Vmbralis tradidit, Comes Fernandus à Castro, & Aluarus Peresius à Castro fratres, Melenus Suarius Alcantarensis militię Magister, Suarius Ioānes Parada Gallecię Præfectus, Ioannes Fernandus Anderius, qui Comes fuit Aurenensis, Diasanctius Præfectus Cazorię, Petrus Giron qui titulum Magistri Calatrauę vsurpabat: Ciuitates

&

& Castra, quæ Henrico parere nolebant, & in Fernandum propendebant, Zamora, Carmona, Ciuitas, quam Rodericiam appellant, Cauria, Ledesma, Alcantara, Valentia. In Gallecia ciuitates Cõpostellana, Tudensis, Orensis, Lucensis. Oppida Patro, Brigatium, quæ aliter Corugna, Saluaterra, Baiona, Allaritium, Milmãda, Arausium, Ripa Auia.

Fernandus, qui in ætatis flore erat, gloriæ cupidissimus, & animi inquieti, nec satis prudens, multis etiam diuitijs affluës: quæ semper aliquid iniquum suadent, occasionem non aspernatus, de Regno Castellæ cum Henrico cœpit contendere, & se & suos innumerabilibus exposuit laboribus, diuturno bello iactatus. Quare rebus non bene cedentibus, externum ex Anglia acciuit militem, qui infestior fuit Portugalix, quàm fuisset hostis.

Fuit Fernandus per omnes ætatis gradus forma eximia, & tanta Regiæ maiestatis specië, vt ignotus inter multa hominum millia eiusdem cultus, Rex existimaretur. Fuit suauissimis moribus, crudelitatis & vindictæ inimicissimus, & ultra modum liberalis. Alfonso cuidam à Moxica Castellano, ex his, qui ab Henrico ad eum descuerant,

vna die loco congiarij misit XXX equos : XXX mulas : XXX thoracas cum tota panoplia : XXX mille libras argenti signati, quæ efficiebant mille CCC. marchas : quatuor ingentes mulos tapetibus, & lectorum stragulis vestibibus onustos : & Regium diploma, quo illi nobilissimum Turrium Veterum oppidum perpetuo iure donauit. Hinc effectum est, quòd cum tota Portugalia ipsius Fernandi culpa, & inconstantia, in maximas calamitates, & damna tam ab hoste, quàm à milite externo, domi illata incidisset, nemo illum odio prosequeretur. Tam efficax est, ad hominum animos demerendos, mansuetudo, & benignitas.

In valetudinem diutinam incidit: ex qua obiit Olisipone, animo sanctissimis sacris expiato, & magna errorum pœnitentiæ significatione, anno MCCCLXXXIII. ætatis suæ XLIII. mens. X. die. XVIII. Regnavit annos XVI. menses IX. Sepelitur Sanctarenæ in cœnobio Franciscanorū, iuxta matrem Constantiam.

DE IOANNE. I. REGE X.

IOANNES. I. qui ob multa memorabiliter ab eo gesta, Rex bonæ memoriæ cognominatus est, filius fuit

fuit illegitimus Petri Regis. Natus anno MCCC LVII. XI Aprilis die. Infans domi cuiusdam ciuis Olisiponenſis enutritus. Puer traditus eſt inſtituendus Nonio Freirio Andradio Chriſti militiæ Magiſtro. Septenni pater Magiſtratum Auiſienſis militiæ contulit. In prima adoleſcētia creatus eques, militiæ tyrocinium non ſine laude fecit.

Mortuo fratre Fernando, & gubernante Leonora Regina, cū omnes tēderet authoritatis, qua Comes Ioannes Anderius apud illam valebat, cuius nutu omnia fiebant, & qui viuente Fernando, adulterium cum illa (vt fama erat) commiſerat, tanta claritate, vt crederent Regem conſcium fuiſſe, & diſſimulaſſe, fuere qui Ioannem adhortarentur, vt iniuriam fratri & ſibi illatam vindicaret, & hominem ſibi inimicum de medio tolleret. Conſilio enim Reginæ & Anderij, Fernandus Ioānem hunc fratrem vinculis aſſeruari fecit: & imitato chirograho Regis, Leonora nocte quadam ſubito eum decapitari iubebat, Rege inſcio, niſi cuſtos carceris Martinus Alſonſus Melius, homo nobilis & cordatiſſimus ſuſpectas literas credēs, pœnam diſtuliffet.

His

His incensus, Ioannem Anderium in Reginae aula obrũcauit: eoq; in periculo tota ciuitas Olisiponensis affuit Ioanni, & incolumem domum reduxit: illum assertorem & vindicem publicae libertatis proclamans. In cuius amorem tam propensi ciues erant, quàm Reginae infensi. Regina, relicta vrbe, Gerabricam contendit. Ciues autem Ioannem Ducem & defensorem elegerunt, qui Portugalam ab iniuria Regis Castellae defenderet, quòd contra pacta conuenta, & iureiurando firmata veniret. Actum enim erat inter illum & Fernandum socerum, & proceres Regni vtriusq;, vt vsque ad Regni hæredem nasciturum ex Beatrice, cumq; adultum, Portugalenses suis rectoribus, suis legibus gubernarentur, & Portugaliae signis & nota, moneta cuderetur. Ioannes verò Castellae Rex pactis non acquiescens, & meliora suorum non audiens consilia, in Portugalam cõtendit: & Olisiponem Regni caput terra mariq; obsedit. Pestilentia deinde coactus, qua magnam exercitus partem amisit, eo tempore quo iam obsessi fame miserrimè premebantur, re infecta discessit. Multis tamen Regni proceribus, & arcium Praefectis cum Regem agnoscentibus.

Hoc Regis Castellae discessu, Ioannes Lusitanus

f

anie

DE VERA REGVM PORTVG.

animos sumens, Conuētus Conimbricę celebrat, quó Episcoporum aliqui conuocare, & ij pauci nobiles, quos libertatis amor, aut studium rerum nouarum mouebat: vt fit in Repub. vacua. Maior enim & præcipua pars procerum, in Castellæ Regem veluti in potentiolem propendebant: vt qui feuda, & bona Regij iuris possidebāt, quibus nolebant spoliari. Fuere in Comitijs diuersa partium studia, cum tamen omnes in hoc conuenirent, vt Rex declararetur. Alij enim Ioannem Infantem Regis Petri & Agnetis à Castro filium, qui in Castella asseruabatur, Regem volebant. Alij hunc, quem defensorem fecerant, & Ducem. Tandem ipsum Ioannem Magistrum Auisiensem Regem salutarunt.

Incitatus his Ioannes Castellæ Rex in Portugalliam redijt, cum numeroso exercitu, collecto equitatu ex præcipua Hispaniæ nobilitate, & Gallorum auxilijs, quo iterum Olisiponem obsidere terra parabat: quam iam obsessam ingenti habebat classe. Capta enim Regni metropoli, totum Regnum debellatum credebat. Ioannes autem nouus Portugaliæ Rex cum Nonio Aluaro Pereira, quem Comestabilem creatat, & qui in ca
re

re strenuam nauauit operam, euntem exercitum inter Portum molarum, & vicum Aljubarotam, aggressus perpaucis, quos colligere potuit, collatis signis, in latissima illa planicie dimicauit: & paucarum horarum spatio Lusitani Castellanos fuderunt, magna eorum strage edita, multis etiam captis, reliqui in fugam versi.

Ioannes autem Rex Castellæ, qui quartana laborabat, & eo die febris accessio fuerat, equo infenso, quâto maximo potuit cursu, Scalabim, vulgò Sanctarenam, ea nocte peruenit: & inde clanculum Olisiponem petens, nauem suæ classis ingressus, Hispalim delatus est, tanto animi mœrore, vt nullum solatium admitteret: non tam quòd victus fuisset, (vt ipse dicebat) quàm quòd victus à Lusitanis illis tam paucis, quos ipse nihili faciebat: & quòd florem Hispanæ nobilitatis, & omnes ferè Gallos socios amisisset. Hac victoria parta, reliquæ Regni ciuitates & oppida in deditionem venerunt.

Sublatò de medio Ioanne, cum filio Henrico III. & Ioanne postea II. fœdera iniuit vtili & honesta conditione.

Anno verò MCCCLXXXVII. vxorem duxit

DE VERA REGVM PORTVG.

Philippam filiam Ioannis Ducis Lancastrensis filij Eduardi VI. Regis Anglię: qui in Portugalam venit, Castellę Regnum recuperaturus, quod sibi deberi, ratione Constantię vxoris filię Petri Cru delis dicebat: super quo cum Ioanne possessore transegit. Ex ea autem hos suscepit liberos.

Blancam, quę puella obiit.

Alfonsum primogenitum, qui vixit annos X. Sepelitur Bracharę in summo templo. Obijt anno M CCCC. Die XXII Nouembris.

Eduardum Regni successorem, qui proauum maternum nomine retulit, Eduardum scilicet VI.

Petrum Ducem Conimbricensem, virum bello & pace clarissimum, & prudentem, vt qui multas Europę, Asię, & Africę vidit vrbes in longissima illa peregrinatione, qua Sigismundum Imperatorem iuuit aduersus fidei hostes. Fuit hic non solum militari disciplina excellens, sed & literarum studijs deditissimus, & multarum artiũ callens. Scripsit multa prosa & versu, & nõnulla è patrio sermone in Latinum vertit: cuius hodie extant carmina de moribus, doctrinę & prudentię plena. Vxorem duxit Isabellam filiam Iacobi

Vrę

Vrgellésis Comitis, & Isabellæ filiæ Petri III. Aragoniæ Regis. Ex ea sustulit Petrum illum à Catalanis Regem Aragoniæ electum, in odium Ioannis II. qui breui beneficio obiit mortem. Ioannem Conimbricensem, qui Carlottam Ioannis Regis Cypri filiam heredem vxorem duxit, & viuento socero moritur. Iacobum Cardinalem Sancti Eustachij Archiepiscopum Olisiponéssem, iuuenem animi modestia, grauitate, ingenij acumine, & eruditione præstantissimum, & continētissimum. Qui cum omnis libidinis expers esset, & in grauisimum morbum incidisset, à quo liberari posse medici dicebant, si fœminæ accederet, magno animo, & maiori puritate respondit: Malle se mori, quàm pollui. Obiit Florentiæ, & ibi sepelitur honorificētissimè in æde S. Miniati. Isabellam etiam sustulit Reginam Portugaliæ, Alfonsi V. ex fratre nepotis vxorem. Beatricem, quæ cum in Burgundia apud amitam Isabellam esset, Adolpho Rauastano Dynastæ Cliuensis Ducis filio, matrimonio locata est. Philippam, quæ Odiuellensis parthenonis monacha vixit. Hic autem, dum iustè Regnum gubernat pro Alfonso Rege puero, in inuidiam multorum incurrit, quorum cupiditatem non expléuerat, & suorum etiam

etiam machinatione apud adolefcētulum Regem delatus perijt, anno MCCCCXLIX. XX die Maij.

Henricum Ducem Viscensem, & IESV Christi militiae Magistrum, cuius in Septēsi expugnatione enituit virtus. Fuit hic Geographiae studijs deditissimus, & cui acceptae ferendae sunt, tam ad orientem, quam ad occidentem Hispanorum nauigationes. Oblata enim occasione ex ea Septēsi expeditione, latius euagandi, & cupiditate incensus terras ignotas explorandi, classes parauit, quibus non solum Africae littora, & eas maritimas regiones, quae extra fretum Herculeum ad Austrum spectant, lustrarent, sed longius etiam progredere-
retur. Cuius opera factum est, vt tam hominum industria, quam tempestatis euentu, Africae bona pars, quae ad Aethiopiam pertinebat, & Insulae multae Oceani Lusitanorum ditioni cederent. Vt verò haec comodiùs efficeret, in Algarbij Regno, Lusitaniae parte secretiore, vbi Sagris oppidum est, ad Sacrum promontorium, Sedem constituit, vt inde classes emitteret, & orientis viam aperiret. Morte autem prohibitus est, ne eo perueniret, anno aetatis suae LXVII. salutis verò humanae MCCCC LX. Nullos hic liberos reliquit, præter
ado

adoptiuum Fernandum nepotem ex fratre Rege Eduardo, vt qui cælibem, & ab libidine alienam vitam egerit.

Ioannem Sancti Iacobi militiæ Magistrum, ac Portugaliæ Comestabilem, virum prudentem, & pium, & Reipub. amâtiſſimum. Duxit hic Isabellam filiam fratris Alfonsi Comit̃s Barcellenſis, primi Brachantiæ Ducis: ex qua habuit Iacobum, qui ei in Magistratu S. Iacobi & Comestabilis dignitate successit, & adolescens moritur. Isabellam, quæ Ioanni II. Castellæ Regi locata peperit magnam illam Isabellam Reginam Catholicam, & Alfonsum, qui procerum quorundam defectione, Castellæ Rex electus est, viuente adhuc fratre Henrico, XII annum agens, & veneno necatus est. Sustulit & Beatricem, quæ Fernâdo eius nepoti ex Eduardo Rege fratre nupsit: ex quibus Emmanuel Rex nascitur. Habuit & Philippam, quæ in cælibatu vixit. Obijt Ioânes ætate XLII annorum, mensium IX, anno verò salutis MCCCCXLII. Isabella autem eius vxor moritur Areuali, dum Isabellam filiam Reginam Castellæ viduam inuisit, anno MCCCCLXV.

Fernandum Magistrum militiæ Auisiensis Cister.

sterciensis ordinis, virum mira probitate, & vitæ sanctimonia. Obses hic datur Sarracenorum Ducis Salæ Aben Salæ, donec Septensis ciuitas ei traderetur, iuxta pacta inita in funesta illa expeditione Tingensi. Mortuo autem Rege Eduardo fratre, qui redemptionem eius contra procerum vota procurabat, & testamento cavit, in captiuitate mansit sexenium, in qua vitam morte commutauit, tantas perpeffus ærumnas, & tanto pietatis Christianæ exemplo, vt meritò videatur inter martyres referendus. Obijt anno MCCCC XLIII. Anno ætatis suæ XLI. Allata sunt eius ossa ex Africa in monasterium Batallense, vbi iuxta patrem sepelitur.

Isabellam, quæ Philippo III. Burgundiæ Duci Flandriæ, Hānoniæq; Comiti, multarumq; prouinciarum Domino tertia fuit vxor. Nuptias huius maiori lætitiæ demonstratione, & magnificē tiori apparatu Philippus celebrauit, quàm cæterarum, tam propter soceri maiestatem, quàm nouæ nuptæ, quæ tam masculi fuit animi, & tâta prudentia prædita, vt sine eius consilio, nihil Philippus inchoauerit, nihil perfecerit. Nec minoris fuit apud subditos, quàm vir. Ex hoc matrimonio

monio natus est Carolus pater Mariæ Maximilianæ I. Caesaris vxoris, qui in prælio ad Nanceū occubuit. In gratiam verò Isabellæ, & primo nuptiarum die, instituit Philippus celebrem illam aurei velleris militiam, sub Diui Andree patrocinio, quem ab aureo Argonautæ Iasonis vellere, voluit appellari: vt ex diplomate ipso institutionis constat: denotans eo insigni, expeditionem longinquam parare, ad bellum scilicet transmarinum.

Illegitimum habuit Alfonsum Ducem Brachantiæ primum, qui Beatricem filiam hæredem Nonij Aluari Pereiræ Comeftabilis duxit vxorē. Ex his natus est Alfonfus, qui fuit Comes Aurenensis, postea Marchio Valentia, & viuo patre obiit Tomarij, anno MCCCCLX. Fernandus etiam Comes Arraiolensis Marchio Ville Vitioſe, qui in Ducatu patri ſucceſſit. Ifabella, quæ Ioāni Ioannis Regis filio locata eſt. Obijt Alfonſus anno MCCCCLXI. Sepelitur Aquis Flauis diſtinctionis ſuæ oppido.

Suſtulit etiam Ioannes Beatricem illegitimam, quæ Comiti Harondelli Regis Angliæ propinquo nupſit.

Vbi pax parta est, & data à bellis cum finitimis quies, ne in senectute quicquam de glorię studio remittere videretur, & filijs aliquod disciplina militaris documētum daret, ad fidei hostes animum conuertit: & maxima instructa classe, contra Hollandiæ Ducem ire fingens, quem per simulationem prouocauerat; ob iniurias ab eius classibus illatas Lusitanis, Septam Mauritanix Tingitanæ urbem maximam, & opulentissimam, atque munitissimam in ora Gaditani freti sitam petiuit, & vno die expugnauit, magna Sarracenorum strage, anno MCCCCXV. die XXI Augusti. Erat ea vrbs Africæ specula, atque propugnaculum Hispaniæ oppositum, atque obiectum, è cuius portu classes emittebatur, quibus sæpe clades nostris illata est, & ingens illa Sarracenorum multitudo ad nos transfretabat. Vnde non immerito Hispaniæ clavis Septa appellatur. Hodie Episcopali dignitate fungitur.

Nec inter arma leges, quas iustissimè tulit, soluere. Florebat enim tunc in Portugalia Ioannes ab Aregis, toga militiaq; clarus, & iuris scientissimus, qui Bartoli auditor fuerat. Huius opera instituit Rex, Codicem Iustiniani in patrium sermonem verti, additis nonnullis Accursij & Bartoli

doctrinis, opus vtile & optimè cōcinnatum: quod legum Regiarum vigorem habere edixit.

Ecclesiam Olisiponensem Cathedralē, quæ olim suberat Emeritensi, postea Bracharensi, Metropolitanam fieri curavit.

Magnanimitatem Ioannis testantur etiam ædificia, in quibus authoritas, & magnificentia cum elegantia structuræ certāt. Eius enim opera sunt cœnobium illud Regium Batallense Virgini matri dicatum, Sancti Dominici instituti. Quod eo loco fundavit, quo memorabilem illam de Rege Castellæ victoriam adeptus est. Testantur & Regiæ domus, Sintræ, Olisiponis, Sactarenæ, Almeirini, & alia multa.

Deniq; fuit Princeps ille non virtutis tantum militaris, & imperatoriæ gloria præcellēs, sed laudibus etiam religionis, magnanimitatis, liberalitatis, & clementiæ præstantissimus. Nonnullis enim, qui in eius caput coniurauerant, non percit modo, sed muneribus etiam postea affecit. Vnde illi, inter cæteros Reges, durat adhuc bonæ memoriæ honorificum cognomentum.

Obijt anno MCCCXXXIII. Vixit annos

LXXVI. menses III. dies III. Regnauit XLVIII.
 mens. III. dies IX. Cum admirabili pompa, &
 ad illud tempus insolita, perductus in triumphali
 curru ab omnium ordinum hominibus, comi-
 tantibus filijs, in monasterium Batallense.

DE EDVARDO REGE XI.

EDVARDVS Ioannis .I. filius
 vxorem duxit Leonoram Fernan-
 di .I. Aragoniæ & Siciliae Regis
 filiam. Ex ea sustulit,

Alfonsum, qui in Regno ei successit.

Fernandum Ducem Viscēsem militiarum Chri-
 sti & Sancti Iacobi Magistrum, & Regni Come-
 stabilem, qui Beatricem Ioānis patruī sui filiam
 duxit vxorem: ex qua nati Leonora, quę Regi
 Ioanni II. fratri suo patrueli nupserat. Isabella,
 quę Fernando II. Brachantię Duci. Catharina,
 quę puella obiit. Ioannes, qui patri in Ducatu
 successit. Iacobus, qui Ioanni fratri. Eduardus,
 Dionysius, & Symon, qui pueri sunt extincti.
 Emmanuel, qui Rex fuit Portugalie. Obijt Fer-
 nandus Cetobricę XVIII. die Septembris, anno

M.CCCCLXX. Sepelitur Pace Iulia. Vixit annos XXXVI.

Philippam, quæ XII annum agens, pestilentia morbo obiit Olisipone.

Leonoram, quæ ætate XVI annorum Federico III. Romanorum Imperatori locata est. Hæc sub custodia Alfonsi Marchionis Valentia, Ludouici Coutignij Episcopi Conimbricæsis, Lupi Almeide, qui primus Abrantensis Comes fuit, & Guio maræ Villæ Regalis Comitissæ, in Italiam ad spolum, eò è Germania venturum, delata est. Quam Senis honorificentissimè exceptam (vt marmoreus lapis hodie testatur, quem Senenses in eius rei memoriam erexere.) Federicus Romam deduxit, comitantibus Ladislao Hungariæ Rege, & Alberto Archiduce Austria: vbi manu Põtificis inter missæ solènia, ea in vxorem accepta, vnctionis & coronationis vtriusq; sacra peracta sunt. Inde ad Alfonsum auunculum Neapolim deducitur. Quo salutato in Germaniam tendit. Ex Federico & Leonora Maximilianus Cæsar Princeps laudatissimus nascitur, proauus PHILIPPI Catholici Regis nostri.

Catharinam, quæ cum Carolo Nauarræ Principi

cipi Ioannis auunculi sui filio pacta esset, & post hunc Eduardo III. Angliæ Regi, celes tandem moritur Olisipone in parthenone Diuæ Claræ XII die Iunij, anni MCCCCLXIII. & in cœnobio Sancti Eligij sepelitur.

Ioãnam Reginam Castellę vxorem Hérica III. matrem Ioannæ Reginæ designatæ, quæ Alfonso V. Portugaliæ Regi auunculo desponsata, Regno spoliata est ab Isabella Catholica, & Fernando viro eius, quòd adulterio concepta diceretur. Vnde magna illa disceptatio inter Alonsum & Fernandum de Castellæ Regno, ingenti vtriusq; Regni calamitate: & prælium illud celebre apud Taurú, quo Lusitani fusi sunt, excepto Principe Ioanne, qui ab statione sua non recessit.

Fuit Eduardus multis animi dotibus præstantissimus. Equitandi, venandi, & luctandi artem adolescens ita exercuit, vt omnibus sui temporis præstaret. Literarum doctrina tantum valuit, vt non modo multa cognorit, sed & literis mandauerit. Librum ad vxorem scripsit, de fido cõsiliario. Composuit & de arte equitandi volumen. Et inter alia, quæ de moribus edidit, fragmenta extant hodie de Iustitia.

Humanitate & eloquentia tantum valuit, vt omnium animos ad se traheret. Religionis Christianę fuit vigilantissimus obseruator. Cibi & potus parcissimus. Doctorum hominum maximus fautor. In eo deniq; Principe nihil erat, quod posset desiderari, nisi fortuna melior. Multa enim tristia suo acciderūt tempore. Nam quinquēno toto illo, quo regnavit, pestilentia adeo grassata est, vt semper fuerit iactatus, nec in vno loco consistere potuerit. Captiuitas etiam Fernandi fratris, qui obses datus est Sarracenis, pro Septa restitutione, cum magno affecit mœrore. Aut enim ei carendum erat fratre optimo, & amantissimo, & inter crudelissimos hostes relinquendo, aut totius Hispanię propugnaculum fidei inimicis, in perniciem Reipub. Christianę tradendum. Testamento tamen cautum reliquit, vt Septa redderetur pro fratre.

Illud etiam Eduardi infelicitati adnumerari potest, quòd cum quatuor haberet fratres viros optimos & fortissimos, vxori Leonorę summam rerum regendam, suprema voluntate demandarit, contra fratrum expectationem, & populi votum. Vnde magna nata sunt dissidia & calamitates, quales sub puero Rege contingunt, & ipsius Re-

gi.

DE VERA REGVM PORTVG.

ginę exilium, & intempestiua mors. Ægrę ferebant enim Principes illi, à fœmina externa, & aliorum arbitrio pendentī, Regnum paternum gubernari, & in interitum duci.

Primus hic Regum Portugalię, filium primogenitum Principem vocari instituit.

Cum pestilentia non Olisiponem modò, sed plerasq; Regni partes affligeret, & varias sedes contactus esset mutare, Nabantiam, quam vulgò Tomarium vocant, Augusto mense petiuit, & ibi gliscentis morbi cõtatione, ex epistola (vti aiunt) accepta obiit anno M CCCCXXXVIII. Septembris die IX. qua magna solis fuit defectio. Vixit annos XXXVII. Regnavit V. dies XXV. Sepelitur iuxta patrem in Batallensi cœnobio.

DE ALFONSO V. REGE XII.

ALFONSVS V. à patre Eduardo sexennis relictus est sub tutela matris. Erat autem ea infensa Petro Infanti, ob occultas odij causas. Has nonnulli referebant ad inimicitias, quas Iacobus Vrgellensis Comes Petri socer,

cer, & eius vxor gessere cum Fernando Aragoniæ Rege Leonoræ patre, ob Regni successiõnem, cuius sententia perduellionis damnatus est Iacobus, & in vinculis ad mortem vsque asseruatus, & bona eius fisco addicta. Contēdebat enim Iacobus, ad se Regnū Aragoniæ pertinere, quod arbitrõri sententia Fernandus obtinuit. Accedebat quòd Petrus ceteris fratribus defuncti Regis maior, erat vir prudens, & Reipub. administrandæ peritus, & propter morum integritatē populo nimis gratiosus. Regina autem præterquàm quòd mulier inconstans, nec rei administrandæ satis gnara, in Petri aduersarios, Comitem scilicet Barcellensem, fratrem nothum Petri, & Comitem Aurenensem eius filium, Petrum Norognam Archiepiscopum Olisiponensem, & alios, propendebat. Vnde magna inter vtrosq; odia, & seditiones. Populus autem Olisiponensis Petrum ipsum ferè inuitum, & renuentem, tutorem Regis, & Regni defensorum creat, ablegata Regina, pueri Regis educandi cura. Cui multæ Regni ciuitates, & oppida cõsensere, Reginamq; tutela interdunt. Quod illa non ferens, in Castellam se contulit, vbi miserri-
mè vitam finiuit.

Inter has Petri & Alfonsi Comitis Barcellensis

h

dis

DE VERA REGVM TORTVG.

discordias, Rex pupillarem excepsit etatem, & Re-
gni administrationem capessit. Loco autem gra-
tia, quam referre debuerat Petro focero, & tuto-
ri, ob rem bene administratam, exulare cum coe-
git: & ob calūnias tam fratris Alfonsi, quàm alio-
rum, venienti Sanctarenam vbi Rex erat, vt se
purgaret, quòd defendendi sui causa, armatorum
cohorte stipatus veniret, si vis aliqua ab aduer-
sarijs ei inferretur, Rex cum exercitu obuiam it,
& inito cum eo praelio, Petrus interficitur, & in-
sepultus triduo iacuit inter vilissimorum homi-
num cadauera. Postea verò vt quilibet gregarius
miles humatur.

Huius Petri filiam Isabellam duxerat Alfonsus
vxorem anno MCCCCXLVIII. ex qua Ioannē
primogenitum sustulit, qui in cunis decessit.

Ioannam, quæ in monasterio IESV Aueriensis
oppidi, ordinis S. Dominici, clausa vitam egit.

Ioannem alterum, qui in Regno patri succes-
sit.

Fuit Alfonsus animi inuicti, sed magis ad belli
quàm ad pacis artes aptus. Fretum Herculeum
trajecit, & multas de Sarracenis adeptus est victo-
rias,

rias, vnde illi Africani cognomentum. Tingim urbem nobilissimam, & antiquissimam, vt quam ab ipso Anteo cōditam dicunt, Zelen, quam Arzillam nunc appellant, Alcafferem Seguerium, & alia oppida debellauit, & ditioni suæ adiecit. Domi remissi fuit animi, & negligenter iustitiam exercuit. Vnde nobiles suo tempore insolentiores redditi. Quorum mores dum subito cōpescere conatur Ioannes filius, seuerior est habitus, & in grauisima incidit odia. Tanta præterea fuit comitate, & humanitate, vt de maiestate multum detraxeret. Hinc multorum improbæ postulationes, & Regij patrimonij multa elargita. Aliena contempsit consilia proprium secutus, ex quo in graues errores incurrit. In reliquis magni animi, liberalis, & mirè clemens.

Ioannam Henrici III. Castellæ Regis filiam, neptem suam ex sorore Ioanna, Castellæ Regiam designatam, mortuo Henrico, sponsam accepit, ab Archiepiscopo Toletano, Marchione Villenæ, Duce Areuali, & alijs proceribus in Castellam accitus. Vnde bellorum, & multarum calamitatum orta sunt principia.

Fuit corpore robusto, vultu amabili, Religioso

DE VERA REGVM PORTVG.

rum & doctorum hominum fautor, & literarum studijs eruditus. Quotidianus illius sermo tam elegans, & cultus erat, vt præmeditatò, & ex arte videretur loqui. Cibo, potu, & Venere, continētissimus. Ab Isabellæ enim vxoris obitu, cum ætate adhuc esset XXIII annorum, aiunt experientem vixisse libidinis vsque ad mortem.

Post è Gallia reditum, quò auxilium petiturus iuit à Ludouico XI. homine vafro, à quo deceptus est, solitariam vitam agebat, & mœrore contracto ex Ioannæ sponsæ coacto in religionem ingressu, cuius patrocinium susceperat, in febrim incidit acutam: ex qua Sintrè in eodem cubiculo, quo natus est, obiit anno MCCCCLXXXI. Augusti die VIII. Vixit annos XLIX. menses VII. Regnavit XLIII. Sepelitur in monasterio Batalensi.

DE IOANNE II. REGE XIII.

IOANNES II. Alfonsi V. filius habuit in matrimonio Leonoram filiam Fernandi patruī, fœminam forma, & ingenio præstantem, ex qua tulit Alfonsum Principem, qui

qui Isabella Fernandi, & Isabellæ Castellæ Regū filia, vxore ducta, cum qua vixerat menses VII. interijt Sanctarenæ anno ætatis suæ XVI. salutis verò humanæ MCCCCXCI.

In hoc Ioanne Rege fortunæ inconstantia, & humanarum rerum status satis perspici potuerunt. Nullus enim in nuptiarum lætitia maior apparatus, memoria hominum visus, aut auditus est, nec tāta spectaculorum varietas, aut vestium tanta lautities, quanta in eius filij Alfonsi nuptijs fuisse traditur. Anteambulones, muliones, coqui, & alij Principum & nobilium ministri, aureis, argenteis, & holofericis induti, vilia exercebant ministeria. Per Italiam, Hispaniam, & alias regiones, quicquid aurei, argētei, aut serici panni inuentum, nauigijs ad id missis emptum, & in Portugaliā allatum, pecuniā præ manu textoribus soluta, ad nouas telas conficiendas. Nullibi tot obsoniorum architecti, cantores, psaltes, mimi. Nullum triclinium maiora vidit epularum portenta, nullus abacus vasa capaciora, nulli parietes superbiora aulæ, nec vlla ætas magnificentiores apparatus. Quorum fama, è diuersis Europæ partibus, ad eam celebritatem, conuenere multi,
 edi.

ediētis etiam & premijs propositis. Hæc omnia paucis post diebus, quasi ludibrio id fieret fortunæ, in funebria, & luctus versa. Alfonsus enim Princeps currentis equi lapsu, ad Tagi ripam trucidatus, in piscatoris casa super fœni strato locatus animam exhalauit: & nobilitas omnis, quæ auratis, & gemmatis vestibus splendebat, sacco more illius temporis induta, sordebat. Et pro epithalamijs lamenta, & vlulatus successere. Attulit huius Principis mors omnium ordinum hominibus ingētem mœrorem, quem casus acerbitas, ætatis commiseratio, & eximia eius pulchritudo, cum morum mira benignitate coniuncta, augebant. Accedebat, quòd vnicus erat Regni hæres, in quo omnium spes erant sitæ.

Habuit & Georgium nothum ex Anna Mendociæ familiæ virgine nobili, qui Conimbricæ fuit Dux, Marchio Turrium Nouarum, & ordinum Diui Iacobi & Auissensis Magister. Is magni illius Aluari à Portugalia filiam Beatricem duxit uxorem, è quibus Duces Aueriēses, & Lancastrorum familia procedunt. Hunc Georgium conatus est pater legitimum facere, & Regni hæredem, si tam Summi Pontificis Alexandri VI. quam

quàm Leonoræ vxoris voluntatem expugnasset: quæ Emmanuelem fratrem suo iure fraudari, non est passa. Vnde inter illam & Ioannem maritum maxima discordia & rixæ natæ sunt, vsque ad Ioannis excessum, cui Regina non interfuit.

Fuit Ioannes vir vehementis spiritus, & animi intrepidi, bello & pace strenuus: sed ingenij seuerioris, quàm decuit. Vnde conspirationes in eum, & procerum cædes secutæ sunt, & ipsius immatura mors, veneni suspicione. Quæ omnia vitasset, si duabus rebus Principi viro necessariissimis non caruisset, clementia scilicet, & dissimulatione. Extremum autem vitæ actum ita egit, vt inter Diuos multi eum referant.

Ingenij fuit liberrimi, & qui se nemini regendum traderet. Illudque semper habebat in ore, quod & opere comprobauit: Indignum eum esse Regis nomine, cuius voluntas alieno penderet arbitrio. Vnde cum ex Angliæ proceribus quidam, è Lusitania ad suos rediisset, rogatus à Rege, quid illi in hac regione notabilius esset visum, respondit: Vidisse hominem, qui cum omnibus imperaret, imperabat ei nemo.

In

In beneficijs conferendis, & remunerando, nullam faciebat moram. Id enim quod dare statuerat, cito dabat, & sponte sua, ne videretur magis ab eo extortum, quàm datum. Quare & accipientibus maiora, & honorificentiora videbantur beneficia, ad quæ à Rege grauissimi iudicij vocarentur: & gratia manebat apud ipsum, non apud ministros, aut dispensatores. Ne verò erraret in electione personarum, & meritis responderet beneficia, secretò habebat librum in scrinijs, in quo omnes, quibus se debitorem agnoscebat, erant descripti. Quod vtinam Principes omnes factitassent.

Sufurrone ac maledicos, & qui apud ipsum absentes rodebant, aut criminabantur, non audiebat libenter. Sæpe etiam delatos, & absentes, acriter à calumnijs defendebat. Publicas enim censebat debere esse accusationes, non clandestinas. Nisi fortè in magistratus diceretur, quos publicè nemo audeat, aut debeat accusare. Tunc enim interesse Reipublicæ putabat, excutere quæ dicerentur. Deprehensos autem culpa, sæpe secretò verbis castigabat, ne collegium, aut magistratum infamaret. Multa præterea eius præclare facta, atq; dicta narrantur.

Navigationis in Indiam gloriæ magna pars huic Ioâni II debetur. Cum enim magno studio, & sumptibus immodicis institisset, vt Lusitanorum classes maximam Æthiopiæ partem perlustrarent, in promontorium illud inciderunt, quo nullum maius in toto orbe est. Cuius flexu explorato, lætissimus Ioânes, iam sibi in Indiam aditum patefactum existimabat. Et ob id Bonæ Spei promontorium vocari iussit. Missis igitur in Æthiopiam & Indiam, nonnullis, qui inuestigarét, qua ratione commodiùs ille cursus peragi posset post promontorium, classem interim parari iubet, qua magnum illud iter dirigeretur. Immaturo tamen fato abreptus, quod mente, & animo concepit, exequi, atque perficere nequiuit.

Sancti Georgij castellum, quod Minam nunc vocant, vnde quotannis magna vis auri Lusitanorum Regibus aduehitur, ipse fundauit, initis cum Æthiopiæ Rege foederibus, & misso ad id, Iacobo Azambugio viro nobili, & prudenti.

Obijt Ioannes Aluorij in Algarbij Regno (quò pro recuperanda salute, & Balnearum causa iuerat) XXV die Octobris, anno MCCCCXCV. Vixit annos XL. mēses VI. Regnavit annos XIII.

DE VERA REGVM PORTVG.

mensis II. Sepultus est in Syluensi Cathedrali ecclesia, vsque ad annum MCCCCXCIX. quo ab Emmanuele Rege in Batallése monasterium delatus est, vbi pater & auus erant conditi.

DE EMMANVELE REGE XIII.

EMMANVEL Eduardi Regis nepos ex filio Fernando, & multorum fratrum vltimus Ioanni II. patrueli sine liberis legitimis decedenti successit. Tres habuit vxores Isabellam Fernandi, & Isabellæ Castellæ Regū filiam natu maximam, quæ Principi Alfonso Ioānis filio nupsit: cuius causa Castellæ & Legionis Rex designatus est. Ex ea sustulit Michaëlem, qui in cunis extinctus est. Cuius morte, ius Castellæ Principatus ad Ioannam Philippi Archiducis Austriæ vxorem cœpit pertinere. Duxit secundò Mariam Isabellæ sororem, quæ ei peperit Ioannem Regni successorem, VI die Iunij anni MD II.

Isabellam Augustam Caroli V. Imperatoris vxorem, ex qua nati PHILIPPVS Rex noster. Maria
Au

Augusta, quæ Cæsari Maximiliano II nupsit. Ioanna Ioannis Portugaliæ Principis vxor, quæ Sebastiani Regis mater fuit. Nata Isabella Olisipone anno MDIII. Obijt Toleti Kalendis Maij anni MDXXXIX.

Beatricem, quæ Carolo Sabaudix Duci nupsit, ex qua natus Carolus, qui adolescens obijt, & Emmanuel Philibertus Dux, qui Margaretam Francisci Valesij . I. Gallorum Regis filiam duxit vxoré, ex quibus natus Carolus qui hodie ditioni præest. Nascitur Beatrix Olisipone vltima die Decembris anno MDIII. Obijt VIII die Ianuarij MDXXXVIII.

Ludouicum Ducem Pacensem, & Regni Comestabilem. Excelluit Princeps hic inter alios sui temporis. Militaris disciplinæ studio maxime deditus. Armorum, equitandi, venandi, & mathematicos peritus. Artium etiam libero homine dignarum non expers. Religione in Deum, pietate in fratres, humanitate in omnes nulli secundus. Nullos liberos reliquit legitimos, vt qui cælibè vitam semper egerit. Adolescens Antonium Priorem Cratensem illegitimum sustulit. Obijt anno MDLV. Vixit annos XLIX. menses IX.

Sepelitur in Bethleemitico fano.

Fernandum, qui Guiomaram Francisci Couti-
gnij Comitis Marialuensis, & Beatricis Menesiæ
Comitissæ Louleensis filiam duxit vxorem. Fuit
hic pulcher aspectu, ingenio liberrimo, aperto
pectore, & ab omni adulationis specie alienus:
& ob id Ioâni fratri non admodum gratus. Abrâ
tij, vbi & natus est, obiit anno MDXXXIII.
ætate annorum XXVII. & ibi sepelitur, vsque ad
annum MDLXXXII. quó piensissimus Rex
PHILIPPVS in Bethleemiticum fanum traduci cu-
rauit. Nullos hic liberos reliquit.

Alfonsum Cardinalem, Archiepiscopum Olisi-
ponesem, Episcopum Eborensesem, Abbatem Al-
cobacienssem. Fuit hic Princeps munificensissimus,
& magnanimus. Tanta insuper mâsuetudine, &
clementia, vt nemo vnquam ab eo tristis discesse-
rit. Quanta autem fuerit morum suauitate, & co-
mitate, obitu illius intellectum est. Non enim
alio affectu eum vniuersa luxit Lusitania, quàm
si communis omnium parens interijssset. Litera-
torum omnium fuit maximus fautor, vt qui li-
terarum erat studiosus. Antistitis officium, & Sa-
cerdotij munera ipse exercebat assidue, vt sæpe
sacri

facri baptismatis fonte pueros lauaret, & Eucharistiæ sacramentum ægrotis per urbem ministraret. Illius inuentum fuit, apud nos Christianam doctrinam quotidie in ecclesijs pueris tradi: & eorum nomina, qui sacro fonte lauarentur, eorum etiam qui suscepissent libro inscribi. Deniq; auctoritate, famulitij nobilitate, cultu domus, & maiestate, Regem referebat, religione, pietate, & misericordia in pauperes Episcopum. Natus Eboræ XXXIII. die Aprilis anno MDIX. Obijt Olisipone XXI die Aprilis anno MDXL. Sepelitur in fano Bethleemitico.

Henricum Cardinalem. Fuit hic primò Archiepiscopus Bracharensis, postea Eborensis, Tertio Olisiponēsis, Quarto iterum Eborēsis. Fuit etiam legatus Summi Pontificis in fratris & nepotis Regnis. Postea gubernator & Regis tutor, postremò Rex.

Eduardum, qui ducta Isabella Iacobi Brachantia Ducis filia, foemina laudatissima, & sublatis Maria, quæ Alexandro Farnesio Principi Parmēsi nupsit, Catharina, quæ Ioanni Duci Brachantia, Iuuenis decessit ætate XXV annorum, relicto posthumo Eduardo Duce Vimaranesi, & Regni

DE VERA REGVM PORTVG.

Comestabili, Principe optimo, quem fata præmaturè nobis inuiderunt. Eduardus pater biduo antequàm moreretur, prædixit fratribus & amicis diem & horam sui obitus. Moritur Olisipone XX die Octobris anno MDXL. magno omnium desiderio, propter eius insitam bonitatem. Sepe litur in fano Bethleemitico.

Mariam, quæ in cunis extincta est.

Antonium, à cuius partu mater in morbum incidit, ex quo nunquam conualuit. Infans autem paucos vixit dies.

Mortua Maria, duxit Leonoram Philippi Regis Castellæ & Archiducis Austriæ filiam, Caroli V. Imperatoris sororem, ex qua suscepit Carolum, qui natus Eboræ XVIII die Februarij anno MDXX. decessit Olisipone XV die Aprilis anno MDXXI.

Mariam Principem, forma, ingenio, & moribus ornatissimam, & tam Emmanuelis patris, quàm Leonoræ matris hæreditatibus locupletissimam: quæ celebs vixit, magno pudicitæ, & honestatis exemplo. Vixit annos LVII. Deponitur in Parthenone Matris Dei, sepelièda in cœnobio
Vir.

Virginis matris à Luce, ordinis militiæ IESV Christi in agro Olisiponensi, quarto ab vrbe lapide: cuius templum suis sumptibus iussit ædificari.

Fuit Emmanuel inter felicissimos totius orbis Principes numerandus. Nam præterquàm, quòd ad Regni dignitatem præter spem euectus est, cedentibus illi plurimis, qui gradu & ætate potiores eo erant, Castellæ etiam & Legionis principatu inauguratus est, & omnes illarum prouinciarum proceres ad manus osculum admisit. Oriëntis portas primus aperuit, & multa maioribus nostris incognita manifestauit. Æthiopiæ, India, & Persidis partem non minimam, Malacam, Molucos, Brasiliam, & innumeras Oceani Insulas antea non repertas, ex quibus magnas habuit vtilitates, imperio suo adiecit. Multos Reges subegit, & tanto maris & terræ spatio dissitus, tributarios, & vectigales reddidit: multos in clientelam & amicitiam suscepit. Babylonie Regis classes superauit. Africanorum Regum vires ingentes sæpe contudit. Et vastam prouinciam Africæ Xerquiam, Garabiam, & Dabidam continentem, graui tributorum onere iniuncto, diu sub iugo tenuit. Azamoram, Safinium, & alias Mauritanie vrbes de
bel

bellauit: alias deprædatus est: alias deleuit. Multorum Principum exercitus tam in India, quàm in Africa fudit. Maximas auri, argenti, lapillorū, margaritarum, aromatum, & aliarum oriētaliū mercium diuitias in Portugaliā inuexit. Olisiponem Regni metropolim, emporium totius orbis celeberrimum, & patriam communem omnium gentium reddidit. Classes ad longissimas nauigationes instructissimas semper habuit.

Tanta vis auri suo tempore fuit, vt pretia rerū mallerent multi argento, aut ære, quàm auro puro puto sibi solui, quòd difficilis eius esset permutatio.

Iudeos ad Christi fidem conuertit. Sarracenos è Regno exterminauit. Religiones instaurauit. Plurima templa in Lusitania, & per subiectas prouincias in Africa, & Asia ædificauit, & pretiosissimis donarijs ornauit. In religiosos omnium ordinū liberalitatem exercuit. Christianam fidem per Æthiopiā, Indiam, & varias orbis partes propagauit: & ad eam conuersos mirè fouit. Infidelibus bellum semper intulit. Pauperes iuuat. Diuites exactionibus, aut tributis nunquam vexauit. Populū in iustitia gubernauit. Optimas
leges

leges tulit: latas in methodum & artem redegit.

Decimam, quæ ex emptionibus, venditionibus, & alijs contractibus, fisco soluitur, clericis, monachis, sacris virginibus, beneficiarijs, eremitis, & militibus ordinis IESV Christi, religionis ergo remisit.

Milites sacros, exceptis Hospitalensis ordinis equitibus, perpetuæ castitatis voto constrictos, Emmanuelis precibus, Alexander VI. Pótif. Max. ab ea religione deinceps laxavit. Eos tamen exceptit, qui iam sacre militiæ essent authorati.

A vino per totam vitam abstinuit. Oleum nunquam gustavit. Cibi parcissimus. Venationi, aucupio & musicæ deditus. Nunquam verò huiusmodi rebus tantum indulgebat, quin inter ipsos ludos, aliquid negotij serij transigeret.

Magnam deniq; sui memoriam & desiderium reliquit: & eius ætatem auream Lusitani semper appellarunt. Ab eius enim excessu, omnia tristiora, & in deterius ruere cœperunt.

Obijt Olisipone anno MD XXI. die XIII Decembris. Vixit annos LII. menses VI. dies XIII.

k

Re

DE VERA REGVM PORTVG.

Regnauit annos XXVI. mensem vnum, dies XIX.
Sepelitur in augustissimo fano Bethleemitico in-
stituti D. Hieronymi in Olisiponensi agro, quar-
to ab vrbe lapide, quod ipse sibi & suis in sepul-
turam, maximis sumptibus, ædificauit.

DE IOANNE III. REGE XV.

IOANNES III. Emmanuelis
filius vxorem duxit Catharinam
filiam Philippi . I. Castella Regis,
& Archiducis Austriae, Caroli V.
Imperatoris sororem, ex qua hos
suscepit liberos:

Alfonsum, qui natus Almeirini XXIII die Fe-
bruarij anni MDXXVI. in cunis obiit.

Mariam, quæ nata Coninibrice XV die Octo-
bris anni MDXXVII. PHILIPPO Hispaniarum
Principi Caroli V. Cæsaris filio nupsit, & à par-
tu primogeniti Principis obiit, anno MDXLV.
ætatis suæ anno XVII. mens. IX.

Isabellam, quæ nata Olisipone XXVIII die A-
prilis anni MDXXIX. puella obiit.

Bea

Beatricem, quæ nata Olisipone XV. die Februa-
rij anni MD XXX. in cunis obiit.

Emmanuelem, qui natus Albiti Kalendis No-
uembris anni MD XXXI. triennis obiit.

Philippum, qui natus Eboræ XXV die Maij
anni MD XXXIII. infans obiit.

Dionysium, qui natus Eboræ XXVI die Aprie-
lis anni MD XXXV. infans obiit.

Ioannem, qui natus Eboræ III die Iunij anni
MD XXXVII. Ioannam Caroli V. Imperatoris
filiam duxit vxorem, & ex ea posthumum Seba-
stianum reliquit, qui auo successit in Regno.
Obiit anno MD LIII. die II Ianuarij. Vixit an-
nos XVI. menses VII.

Antonium, qui natus Olisipone IX die Martij
anni MD XXXIX. infans moritur.

Illegitimum habuit Eduardum Archiepiscopũ
Bracharensẽ, iuuenem optimæ indolis, bonarũ
literarum, philosophiæ, & theologiæ studijs ap-
primè eruditum, & omnibus corporis & animi
dotibus ornatissimum, qui in ipso ætatis flore
decessit.

DE VERA REGVM PORTVG.

Fuit Ioannes statura mediocri, ad pinguedinem declināte. Forma eximia, & specie vere Regia. Colore candido rubore suffuso, & in magna auctoritate aspectu tam amabili, ob serenitatem & tranquillitatem vultus, vt ab omnibus, qui eum intuebantur, tanquam parens diligeretur: nec hostes illum odisse possent. Oculos habuit cęruleos, nitidissimos, & tanta plenos maiestate, vt multi qui ad eius colloquium insoliti veniebant, hallucinarentur, & sermo eis deesset.

Fuit natura benignus & clemens. Sententias capitales cunctabundē, & non nisi magno examine ferri voluit. Seueris iudicibus nunquam arrisit. Quando verò eius sentētia in Senatu (quò semel in vnaquaq; hebdomada ius diciturus ibat) rogaretur, magis ab absoluendum, quàm ad condemnandum propendebat. Cumq; aliorum Regum tempore lege lata, furibus minoris summæ, stigmata in facie inurerēt, vt ab eis cauerēt, abrogauit. Dicebat enim, posse illos pœnitere, & ad laudabilem vitam traduci: & ob id iniquum esse, præcipuam hominis partem deformari, & antea vitæ indicia perpetuò præ se ferre.

Quæstiones publicas de fide in Portugalia haberi,

beri, primus à Summis Pontificibus impetrauit, destinatis ad id magistratibus. Religiones instaurauit: & labentes quorūdam religiosorum mores ad veteris regulæ seueritatem reuocauit. Nascentem tunc ordinem societatis IESV in Portugalliam inuexit, ac eius religiosos valdè fouit: & diuersis Regni locis eis collegia instituit. Vnde illi acceptum ferendum est rātum animarum lucrū, quantum in India eius societatis viri Franciscus Xabierrius, & qui eum secuti sunt fecerūt, & multi per diuersas orbis partes.

Fuit pacis studiosus, & in eligendis magistratibus cordatus. Multi enim post illius obitum, ad dignitates & honores prouecti sunt, quos ille non promouisset. In beneficijs cōferendis, ita liberalitas eius fuit ordinata, vt magis daret multis, quàm multum.

Literarum studia in Portugalia excitauit: & Olysiptensem Academiam Conimbricam trāstulit, vbi Dionysius Rex illā à principio locauit. Et ex residuis ditissimi cœnobij Sanctæ Crucis ad seueriorem vitam reformati, Doctorem stipēdia auxit. Florentissimam deniq; eam Academiam reddidit. Ex qua tot, tamq; docti prodire viri, vt
con.

DE VERA REGVM PORTVG.

continuato ordine (quod memoria dignum est) tres primarios Iuris Cæsarei professores, nobilissimæ totius Europæ Salmanticensi Academiæ dederit. Et qui post illos Conimbricæ in primaria cathedra floruit, & hodie in aula & supremo cõsilio Catholici Regis degit, tanta vtriusq; iuris, & omniũ literarũ eruditione pollet, vt cum quouis veterũ illorũ Iuriscõsultorũ meritò cõferri queat.

Multa edificauit magnis sumptibus: & aqueductum illum celebrem aquæ Argenteæ ciuitatis Eborensis, vetustate collapsum, instaurauit. Hanc olim aquam Q. Sertorius è manubijs belli Celtiberici, in honorẽ municipũ Eborẽsium, diuersis in vnum collectis fontibus, perducendam curauit: opus magnum, & ei ciuitati sitienti vtilissimum.

Obijt Olisipone apoplexia correptus, anno MDLVII. die XI Iunij. Vixit annos LV. Regnauit xxxv. cũ dimidio. Sepelitur in fano Bethleemico.

DE SEBASTIANO REGE XVI.

SEBASTIANVS Ioannis III. ex filio Ioanne nepos, auo successit triũ annorum ætate, sub tutela auix Catha

tharinæ. Hæc seu tam laboriosi oneris impatiens, seu (vt vulgò ferebatur) à nōnullis persuasa, quorum intererat, tutelam ad Henricum Cardinalem patrum magnum Regis pueri transferri, Comitibus Olisipone habitis, anno MDLXI. ab eo munere inopinatò se excusauit, apud Regni proceres, & ciuitatum legatos. Quum verò ij à proposito Reginam, nec precibus, nec lachrymis flectere possent, Henrico eam curam demandarunt: quam ille vsque ad Sebastiani pubertatem gessit. In quo & Henrici austeritas, & Catharinæ prudētia perspecta est. Malebāt enim Lusitani à fœmina, eaq; externa, quàm à viro Lusitano, defuncti fratre, & Emmanuelis Regis populo gratiosissimi filio gubernari: diuerso exemplo ab eo, quod in Leonora Eduardi Regis vxore, & Petro exhibitum est.

Fuit Sebastianus statura mediocri, colore cãdido, flauo capillitio, oculis cœsij coloris, nec magnis, graui pro ætate aspectu, & Regiæ maiestatis plenò: ad iracundiam facilis, spiritus elati, & cui nihil videbatur magnum. Animi etiã intrepidi, & plus nimio sui fidentis & audacis, & qui faciliè in pericula ruebat.

Fuit liberalis, gloriæ nominisq; cupidus: & obi

ingenij simplicitatem, adulatoribus nimium expositus. Animi inquieti, & stare loco nescientis, non tam natura, quàm arte aliquorum, qui cum à puero ex vrbe, & auix colloquio abducere conantes, in syluas & montes, atq; in loca solitaria frequentissimè ad venandum inuitabant, vt interim ipsi Regnum administrarent. Eo enim exercitio dicebant, posse firmari, & obdurari ad militiam, ad quam illum quotidie adhortabantur.

A mulierum etiã aspectu & colloquio adeo auerrebant, fortè ne libidine aliqua illicita irretiretur, vt fœminas non tam fugere, quàm odisse videretur. Vnde non obscurum ineptè verecundi ingenij, & aulicæ vrbانيتatis expertis specimen præferebat. Multi autem, quibus ea non placebat institutio, propterea id ab ijs fieri interpretabantur, ne Princeps ille adolescens fœminarum cogitatione, ad vxorem ducendam animum verteret, & eius conuersatione impeditus eos auersaretur, aut non tam intimè familiares haberet. Vt vt tamen sit, Sebastianus in illo Regali luxu, & ætatis feruore, rarum continentix dedit exemplum.

XIII ætatis anno Regni gubernacula suscepit, in cuius auspicijs consultorum culpa non sua, qui
ad

ad optima natus videbatur, nonnulla duriter instituta, & Reipub. munia distributa ijs, quibus vir factus non dedisset.

Vt autem transuersos agit homines auaritia, & ambitio, fuere, qui quòd ita suis rationibus expeditare credebant, Ioannem auum Principem prudentem, & pium, vt imbellem, & ignauæ pacis amatorem apud nepotem puerum insimularent: & qui pacem suadere debuerat, pacis detestatione eum educaret. Sebastianus igitur nature ferocioris, & spiritus vehemētis, his præceptis enutritus, & alieniori ætate incitatus, nihil nisi bella, & peregrinationes meditabatur, quo tēpore literarū doctrina, & studijs mansuetioribus exercēdus erat, & robustum illud pectus cicurandū, & emolliendum.

Cum igitur Portugalia tota in armorum exercitio esset, & Mulei Mahamet Marrochiorū Rex, à patruo Mulei Maluco Regno expulsus, Sebastiani præsidium imploraret, nactus ille occasionem, quam sibi dari optabat, non auxilium modo, sed & se cum suis affuturum illi pollicetur.

Dum itaq; virtute improuida, & nimia sui fiducia, prudentiorum consilia aspernatus, traiecto in
 l Afri.

Africam magno exercitu, Fessense Regnum petit,
& Regem reducere conatur, anno MD LXXVIII.
quarto Augusti die, ab infinita Barbarorum mul-
titudine oppressus, qui veluti ad sacrum bellum
conuenerant, à suis sacerdotibus exciti, fortissimè
dimicàs occubuit, cæsis decem millibus Christia-
norum, totidem captis. Et (quod rarò contigit)
tres magni Reges eo prælio, & intra paucarum
horarum spatium cecidere, Sebastianus, Malucus,
& Mahamet.

E prima nobilitate desiderati sunt Dux Aueric-
sis, Comites Odemirensis, Vimiosensis, Roton-
densis, Vidiguerensis, Iacobus Theodosij Ducis
Brachantiæ filius. Rodericus Melius Marchionis
Ferreirensis primogenitus, Episcopi Conimbri-
censis, & Portuensis: Marchio etiam quidam Hi-
bernus, quem Summus Pontifex cohortibus Ita-
licis, ad Hiberniam occupandam, præfecerat. Mul-
ti præterea alij magni nominis. Capti Antonius
Prior Cratensis Ludouici Infantis filius, Theodo-
sius Dux Barcellensis puer VIII annorum Ioãnis
Ducis Brachantiæ primogenitus, Ioannes à Sylua
Comes nunc Portalegrensis, qui tunc apud Seba-
stianum legatum Catholici Regis agebat, Con-
stante.

stantinus à Brachantia Marchionis Ferreirensis filius, Antonius à Castro Comes Monfanctensis, Eduardus Menesius Comes Tarouensis, Indiæ nunc Prorex, & multi illustri loco nati. Parèdum enim necessitati erat, manus dandæ, & conditiones accipiendæ. Facilis namq; fuit Barbaris de nostris victoria, quos vinci numen volebat. Sic enim caligine mentibus eorum obducta, infatuati sunt, ut in interitum ducti, à diuina voluntate videantur.

Itaq; Sebastianus hostibus bellum inferre parâs, prius suis intulit, alienumq; Regnum restituere conatus, suum pessumdedit, & viris & opibus exhaustit: maiori exemplo fidelitatis Lusitanorû, quàm prudentiæ.

Sebastiani cadauer secundo post prælium die, inter mortuos septem vulneribus confossum, ab eius ministro domestico inuentum, à Melchior autè Amaralio Regio Cõsiliario, & Senatore aulico captiuo, qui in Sebastiani exercitu Duumvirum Capitem agebat, agnitum est. Postea verò à Cõstantino Marchionis Ferreirês filio, Eduardo Menesio Comite Tarouensi, Nonio Mascarena, Michaelè Norogna, Ludouico Cæsare ar

DE VERA REGVM PORTVG.

mamentariorum Regionum Præfecto, Vincentio
Fonsecca instituti Dominicani, Regio cõcionato-
re, Archiepiscopo nunc Goensi, & alijs viris nobi-
libus captiuis. Alcassere autem corpus sepultum,
& sub clauē & sigillo custoditum, donec Regi
PHILIPPO auunculo à Scriphio Rege Marrochio-
rum donatum, & Septam transmissum, atque ibi-
dem depositum ad annum MDLXXXII. quo
PHILIPPVS Rex honorificentissimè in Portugaliã
delatum, in Bethleemitico fano sepeliri, & se præ-
sente, iusta illi fieri curauit. Vixit annos XXIII.
menses VII. dies XV.

DE HENRICO REGE XVII.

ENR. ICVS Cardinalis Sanctorũ
Quatuor Coronatorum, & Archie-
piscopus Eborësis, Emmanuelis Re-
gis filius, Sebastiano cuius patruus
erat magnus, sine liberis decedenti successit.

Mortuo verò Sebastiano, Iurisprudentes viri
magni nominis extitere, qui PHILIPPO Regi Ca-
tholico Regni successione delatam dicerent, quòd
Sebastiano proximus, & è Regum Portugalix
stirpe esset: nec id sine suo magno periculo ne-
gliã

gligi posse, quòd decedens superstitè Henrico, locum faceret Emmanuèli Philiberto Sabaudiaè Duci, qui gradu eius liberis præstaret. PHILIPPVS tamen, ne auunculi senectutem constritaret, & in dubio iure fundare suam causam videretur, qui successione indubitata post Henrici excessum habebat, non modò quietè illum regnare passus est, sed nullum officij genus in eum prætermisit. Primum enim Christophorum Mouram è prima Lusitanorum nobilitate, in aula tamen Castellæ enutritum, virum singulari prudentia præditum, postea verò Petrum Gironem Ducè Ossunensem, vnum è Castellæ proceribus maioris ditionis, non ad consolandum tantum, sed & ad gratulandum ad eum legauit.

Cum verò PHILIPPVS de iure suo certus esset, Iurisprudentum responsis, & neminem sibi posse Henrici morte præferri, quòd cæteris eius nepotibus sexu, & ætate potior esset, Duci Ossunensi, & Christophoro Mouræ iniungit, cum Henrico agant, vt ipsum viuens Regem declaret: ne post mortem de iure suo dubium oriatur, & ea euitarentur, quæ in Regno vacuo solent accidere. Hærico tamen visum est, satiùs esse, audire cæteros

Re,

DE VERA REGVM PORTVG.

Regni competitores. Et ad causam successiōis vocari iussit PHILIPPVM Regem Catholicum, Catharinam Ducis Brachantiæ vxorem, Emmanuelem Philibertum Sabaudia Ducem, & Antoniũ Priorem Cratensem. PHILIPPVS verò, vt Regis omnium mortalium legibus soluti auctoritatem supremam conseruaret illæsam, citationi non respondendũ duxit. Rodericum tamen Vasquiũ ab Arze, & Ludouicum Molinam Regios Confiliarios, viros Iurisconsultissimos, & prudentes, legatos tam Héricum, quàm Regni proceres extra iudicium de iure suo instructuros misit. Hi munus suum obeuntes, multa de iure PHILIPPI iuridicis rationibus, & magna auctoritate, tam apud Regem, & Regium cōsiliũ, quàm apud Senatũ Olisiponensem tractarunt: quæ non parui fuere momēti, ad Regis & multorum animos cōfirmãdos.

Cum verò Senatus populusq; Olisiponensis summa ope ab Henrico contenderet, vt Regem declararet, & Reipublicæ imminenti periculo in tempore occurreret, prius de personis, quàm de iure agendum existimauit. Virtute igitur diplomatũ, motu proprio, à Sũmo Põtifice ad se missi, vt de causã matrimonij inter Ludouicum Infantem,

tē, & Violantem Antonij matrē iam fato fun-
ctos cognosceret, matrimonium inter illos non
fuisse, & ob id Antonium non legitimè natum
sententia sua, & multorum assessorum, Antonio
ipso audito, & iura sua allegante, iudicauit.

Cum igitur Héricus de iure PHILIPPI non iam
dubitaret, có rem deducere statuebat, vt vna via,
tam vniuersę Reipublicę, quàm priuatis nepotū
commodis consuleret, & ad transactionis modum
quemdam peruenirēt. Sic enim & PHILIPPVM Re-
gno sibi debito non fraudandum, & cæterorum
nepotum spem de Regno abreptam, aliquo emo-
lumento pensandam: Rempublicam etiam tribu-
torum onere aliquo leuandam, & priuilegijs au-
gendam. Huic verò vniuersę Reipub. utilissimo
præsentsimèq; consilio, seu priuatæ suæ rei stu-
dentes, seu rerum inscitia (si tam crassa & supina
potuit esse) ij ipsi obstiterē, qui se patriæ defen-
sores esse iactabant.

Comitijs igitur Almeirini habitis, quibus Hé-
ricus animum suum aperuit, magna inter popu-
lorum legatos, & nonnullos è nobilium ordine
orta est discordia. Quidam enim ex ijs, seu consi-
lij inopes, quòd nulla politicæ philosophiæ, &
hi

historiarum peritia, ad Reipub. administrationē accessissēt (quales plures sunt) seu propria illecti vtilitate, & rerum nouarum auidi, in tam diuersas iuere sententias, vt Henrici conatus impedi-
rent, & ei fati diem accelerarent. Nec Ducis Ossunensis, & Christophori Mouræ diligentia & pollicitationes, qui in ea re egregiam operam nauauerunt, & plures & meliores pro Rege Catholico habebant, in concordiam illos adducere poterunt.

Præter has populorum discordias, tot accessere Henrico labores, vt ijs non parem habere animū, nec tantarum rerum capacem ostenderet: & illi Regnum non in gloriā, sed in pœnam datum videretur. Exagitabant enim illum tot hominū millia in Africana clade captiuorum: pro quorū liberatione, non Regij ærarij modò, sed totius Regni opes erant exhauriendæ. Alia parte tot viduarum querimoniæ pro maritis bello perēptis, vxorum pro viris, parentum pro liberis captiuis. Hinc (quod magis eum premebat) de Regni successione disceptatio. Ex altera enim parte iusta nepotis PHILIPPI causā & potentia, ex altera Catharinæ neptis amor. Hinc de matrimonio Lu-
do

douici fratris diffamatio, & lis, quæ eum maximo affecit mœrore. Valetudo prætereà tam deplorata, vt lacte humano coactus fuerit ali, quòd in marcorem, & marasmum incidisset. Alia ex parte eum torquebant seditioes, quæ iam erumpēbant. His igitur, & pluribus, vno & eodem tempore, confluentibus malis, ille qui ad ecclesias suas gubernādas, solūm natus videbatur, ignarus quid rerum ageret, animam egit.

Fuit Henricus mediocri statura, colore candido, flauo capillamento, sed intempestiuè cano, oculis cæsijs & prominentibus. Facie nullus fratrum Emmanueli patri similior. Per omnem ætatem fuit vitæ castissimæ: nec vllū flagitium æquè exorsum habuit, aut acrius puniuit, quàm libidinem. Vnde manifestarij concubinatus conuicti nulli impunes, cuiuscumque essent ordinis, aut conditionis. Nuptiarum etiam, quarum mariti diutius abfuissent, curam non omisit, si de earum licentiori vita certior esset redditus.

Quo tempore pro Sebastiano nepote pupillo clauum Regni tenebat, leges recentiores dispersas, & iudicibus ob id ignotas, in methodum &

DE VERA REGVM PORTVS:

libros redigi, & alias corruptas emendari curauit: eaque in re nostra opera vsus est, magna Reipub. vtilitate, quòd multa quotidie decreta & iudicia, noua lege comperta, rescinderentur, atque irrita fierent, & rei iudicatæ authoritas eleuaretur.

In magistratus etiam cuiuscumque generis & gradus quæstiones decreuit, & culpa deprehensos, partim pecunia mulctauit, partim officio submouit: nonnullos post aliquod interuallum, ne ignominia missi viderentur, ætatis prætextu, rude donauit. Omnes denique in officio continuit.

Sacerdotij officium optimè semper exercuit, & Rex factus, dum per valetudinem licuit, Missetæ sacrum celebrauit in priuato sacello, vti antè Regnum sueuerat.

Religionis & fidei negotia, cuius summum gessit magistratum, tanta industria & integritate tractauit, conquisitis ad id viris optimis & doctissimis, quorum opera vsus est, vt secundum Deum, ei videatur acceptum ferendum, summum religionis studium, quo Lusitania inter omnes alias orbis prouincias eminet.

Per

Per vniuersum Portugaliae Regnum, cuius omnes metropolitanas ecclesias gubernauit, sacerdotum mores composuit: nec nisi melioribus, & benemeritis sacerdotia cōtulit. Ad id autem collegium constituit Eboræ magnificentissimum & celebre, quod societatis IESV religiosis tradidit gubernandum: in quo non solum theologia, & liberales disciplinæ, sed honestissimi mores docentur. Vnde Transtagana illa prouincia, optimis & eruditis sacerdotibus abundat.

Multa præterea ab eo ad diuinum cultum optimè instituta omittimus, quæ magis ijs incumbunt, qui Pontificalium virorum vitas conscribunt, quàm nobis, qui Regum gesta tantum delibamus.

Obijt Almeirini vltima Ianuarij die, qua & natus est, eo temporis spatio, quo luna maximam eclipsim patiebatur, anno MDLXXX. & ibi deponitur ad annum MDLXXXII. quo Rex PHILIPPVS eum in Bethleemiticum fanum deferri, & sepeliri curauit. Vixit annos LXVIII. Regnauit annum. I. menses V. dies V.

DE

DE PHILIPPO REGE XVIII.

PHILIPPVS Caroli V. Imperatoris filius, & Isabellæ Augustæ Emmanuelis Regis filia, auūculo Henrico successit. Quæ verò in amplissimis suæ ditionis Regnis gesserit, & eius virtutes silentio præterimus, quòd hæ angustia, & nostræ orationis paupertas tantarum rerum maiestatem reformidant. Quod ad successorem eius attinet, & in Portugalam aduentum: Elbam ciuitatem, quæ in confinijs Regnorum est, ingreditur mense Decembri, anno M D LXXX. In Nabantiam nunc vulgò Tomarium omnium ordinum conuentus indicit. Mense Aprili sequentis anni eò accessit, salutata prius Catharina consobrina Ducis Brachantiæ vxore, quam magni amoris significatione inuisit.

Tomarij maiorum instituto, à proceribus, sacerdotio, & populorum legatis, magna omnium lætitia, & acclamationibus Rex inauguratur, & salutatur. Didaco etiam Principi, qui iam apud superos est, fidelitas iuratur.

Ex Tomario Olisiponem Regiam urbem veniens, mense Junio die Diuis Petro & Paulo dicato, lætis faustisq; ominibus exceptus, omni ordine, omni ætate, prosperum felicemq; ingressum precante, & eum equo vectum, in triumphantis morem, pedibus sequente, sub aurea umbella, per extemporarias porticus miræ magnitudinis, statuis & carminibus ornatas, introductus in urbem vsque ad summum templum. Inde per vias urbis præcipuas, Indica & Persica gaza splendescentes, & pretiosissimis odoribus fragrantés, in Regiam deductus.

Multa hic magnificè & liberaliter gessit: & in eos, qui aliquid in superiorum Regum obsequiũ egere, munera cõtulit maiora, quàm ab illis Principibus accipi solebant.

In primis iustitiæ administrandæ gratia, multa cõstituit. Leges sanciuir: alias emendauit. E duobus tribunalibus, quæ Olisipone erant, alterum in Portuensem ciuitatem transtulit, ibiq; iuridicum conuentum statuit. Senatorum vtriusq; Curriæ stipendia auxit, quo castè & nullius ope egètes, iustitiam administrarent. Muneribus etiam & honoribus benemeritos ornauit.

DE VERA REGVM PORTVG.

Cum verò viuente Rege Henrico, dum de decla-
rando Rege agitur per Ducē Offunēsem, & Chri-
stophorum Mouram, multa PHILIPPVS Rex pro-
misisset, in vniuersæ Portugaliæ vtilitatem, vt se-
ditiones euitarentur, quarum iam pullulabant in-
dicia, & Reipublicæ, quam maximè saluam vo-
lebat, imminentibus malis obstaret, eaq; ob dissi-
dentium partium studia accepta non fuissent,
Rex postea factus sua sponte, & nulla impellen-
te pactione, concessit.

Inter multa verò & maxima ea sunt: Portuga-
liæ Regnum non nisi per Lusitanos gubernan-
dum. Si Prærex mittendus sit, Regis ipsius futu-
rum filium, fratrem, patruum, aut auunculum,
nepotem ex fratre sororēue. Pecuniam nota Por-
tugaliæ cūdendam. In familiam Regis quotānis
ducentos viros Lusitanos, solitis stipendijs co-
optandos. Præsidia quæ in arcibus sunt, Lusita-
norum militum futura. Ad officia domus Regiæ
de more Principum Burgundiæ constitutæ, sine
discrimine admittendos Lusitanos, æquè ac Ca-
stellanos, aut subditos aliarum nationum. Por-
toria, quæ in Portugaliæ & Castellæ locis limi-
taneis soluebantur, gratia commodioris cōmer-
cij,

*in quo gradu e Illustriss?
Colimbr. ep?^o?*

cij, extinguenda. Ab ecclesiasticis, nec tertias reddituum, nec subsidia accipienda, nec impetranda. In Portugalia ciuitates, oppida, & loca vlla cum iurisdictione non daturum, nisi Lusitanis. Et quæ tunc Regis beneficiarij possidebant, quando vacare contigisset, ad fiscum non deuoluenda: sed hæredibus defunctorum, aut ijs non extantibus, quibusuis alijs Lusitanis benemeritis danda. Stipendia, quæ nobilibus Lusitanorum, instituto maiorum, in cibariorum locum dantur, vbi primum attigerint XII annum, præstanda. In redemptionem item captiuorum & alia pia, tertium millia ducatorum largitus est. Multa etiam alia Regno vtilia concessit.

Leticiam Regiæ vrbis ob sui Regis præsentiam, auxit aduentus sororis Mariæ Augustæ, quæ cum è Boëmia in Hispaniam venisset, vt se virginum sacrarum monasterio abderet, non ferens longiorem fratris absentiam, è Mátua Carpetana, vulgò Madritio, Olisiponem venit, eò omnibus gratior, quòd nomine & virtutibus eximijs, fœminam optimam Mariam Reginam auiam suam referebat, quæ admirabilem sui memoriam, & desiderium Lusitanis reliquerat.

Cum

Cum tamen ex omni Portugalix ditione, sola Angrensis ciuitas in insulis, quas Tertias vocant PHILIPPO rebellis esset, quod in ea nonnulli Antonio affecti degerent, & loci situ inexpugnabilis videretur, classis eó missa est, è qua quadringenti milites Hispani temerariè, vt loci ignari, egressi in terram, ab insulanis trucidati sunt. Quamobrem Aluarum Bazanum Sanctæ Crucis Marchionem, virum naualis belli peritissimum, Rex eó misit. Hic cum classem multarum nauium Gallicarum offendisset, quas Philippus Strozus Italus, vir bello strenuus ductabat, in quibus Antonius etiam ipse erat, & si numero multò plures essent, Bazanus virtute suorum militum, & quatuor Lusitanarû nauium robore, sed magis causa & iustitia belli confusus, pugnam inire instituit. Antonius verò consilio suorum, se in insulam recepit, vt magis fieret periculi auditor, quàm inspector. Bazanus in Gallos inuehitur: magno ardore vtrinq; certatum, tormentis primum, postea manu. Gallicarum verò nauium multæ, cum Hispaniorum impetus ferre non possent, fugam capesserunt, quas quia celeriores erant, Bazanus consequi non potuit. Nauis Prætoria cū alijs capta. Ex Gallis cecidere multi, inter quos
Phie

Philippus Strozus classis Præfectus, Franciscus etiam à Portugalia Comes Vimiosensis, iuuenis dignus meliori fortuna, si corporis & animi dotibus & disciplinis, quibus præstabat, sinistris consilijs incitatus, aduersus suum Regem vsus non fuisset. Capti sunt & multi è Gallica nobilitate. Cum verò autumnus iam instaret, nec vlla statio esset, qua classis consistere posset, & Oceani fluctibus iam tumescentibus iactaretur; ea obtenta victoria, & insulæ expugnatione in sequentem annum ommissa, Olisiponem Bazanus redijt.

Anno M D LXXXIII. mense Februario post Comitia Olisipone habita, quibus Philippo Principi pucro fidelitas iuratur, constitutis Regni rebus PHILIPPVS cum sorore Castellam repetit, magno omnium desiderio. Quod tamè Principis Alberti nepotis pignore mitigauit, quem Regni moderatorem reliquit, maxima omnium lætitia, & applausu.

Eodem anno appetente æstate, Bazanus in insulas reditum parat, ingenti comparata classe, tam nauium onerariarū, quàm celocium & triremiū. Quod nauigij genus in tam longinquam Oceani par-

partem, nunquam ductum est, quòd nimium surgentes vndas non ferat. Insulam moderabatur tunc Emmanuel Syluius Antonij nomine: tutabatur verò Xatris Dynasta præsidio trium millium militum Gallorum. Ex insula igitur Sãcti Michaëlis, quam primum Bazanus attigit, illis per nuntium veniam pollicetur, si deditio- nem facere velint. Cum verò pacis nullam con- ditionem acciperent, Bazanus acriter illis defen- dentibus; in terram desilit, & eadem die, magna contentione, propugnacula littori opposita ex- pugnat. Sequenti verò insulani omnes in mon- tem fugam arripiunt. Capta vrbe Angrensi, tan- dem deditio facta est, ea lege, vt Galli solum gla- dios secum ferrent, arma reliqua & vexilla relin- quant. Emmanueli Syluio caput præcidi iubet Marchio. Multi præterea faciñosi vltimo sup- plicio affecti.

Faginea etiam insula, quæ præsidio Gallorum defendebatur, capta est à Petro Toletano eadem conditione. Præfectum autem insulæ Lusitanū, quòd contra ius omnium gentium, legatum Lu- sitanici etiam sanguinis, qui ad eū de pace actu- rus ibat, crudeliter interfecisset, Toletanus la- queo

quo suspendi iubet. Galli igitur superstites ex
vtraque insula, relictis armis ac vexillis, discesse-
re.

Hic tragœdiæ illius fuit exitus, qualis manere
solet illos, qui Regiam lædunt maiestatem, & a-
uaritia & ambitione instigati, ab officio & virtu-
tis via deflectunt. In eam tamen erigimur spem,
Deum Opt. Max. has omnes ærumnas, quibus
ab istis patriæ hostibus iactati fuimus, maxima
felicitate compensaturum: vt copulata Lusitania
cæteris Hispaniæ Regnis, sub potentissimo &
prudentissimo Principe, vniuersus intelligat
orbis, quantum Christianæ Reipublicæ in-
tererat, hanc Regnorum coaceruatio-
nem, & vnitatem fieri, ad ortho-
doxæ fidei propagationem,
& ecclesiæ catholicæ
beneficium.

Res
28.56

Seguente dia

Windsor Family da qual meu correitor
fazete de prezo de 28.56
custada e demais de seu tempo breves
ma a tempo. E o que facis da de em la